

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
0808 ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59.
"Εκαστον φύλλον τιμάται
λεπτόν 20.

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΣΥΝΑΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ
"Εν Ελλάδι. Δρ. 10
"Εν τῇ ἀλλοδαπῇ. . . Φρ. χρ. 12

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΤΗΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο τύπος και ἡ κοινωνία. ὑπὸ Γ. Μ. Δαμβέρτης.
Χαρακτηρισμοὶ τῶν ἀνδρῶν καὶ ἀγῶνας
κατὰ τὸν Χάου; Πέτρος Μαυραμμάλης.—
Σπυρίδων Τρικούπης.—Μπουμπουλίνα.
—Μισοῦλης.—Ὀδυσσεύς.—Γεώργιος
Κουντουριώτης, (συνέχεια) ὑπὸ Γ. Δ. Κ.
Ἡ ἡγεμονία τῆς Νορμανδικῆς Σοφίας, κριτικὴ
καὶ αἰσθητικὴ μελέτη, ὑπὸ Γεώργιος Ε. Ἐδαγγελίδου.
Φωνὴ ἀπογνώσεως, ποιησις Ἀχ. Παράσχου.
"Εν Ἀρκονίᾳ. μυθιστορία Georges Darity, ἐκ
τοῦ Γαλλικοῦ.
Δύο σκῆλοι, Ρωσικὴ φιλολογία, μῦθος Κριώφ,
ὑπὸ Η. Α. Ἀζώτου.
Ἐιδήσεις τῆς ἑβδομάδος. Ἐγγόρια—Ἐξωτε-
ρικὰ—Φιλολογία—Ἀρχαιολογία—Καλλιτεχνία.
Ἰδιαιτέρα γράμματα.
Νέα Βιβλία.

Ο ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Πρέπει νὰ ἀπασχολήσῃ σοβαρῶς τὴν καθόλου Ἑλληνικὴν κοινωνίαν τὸ ζήτημα, ὅπερ εἶχομεν τὴν εἰλικρινεῖαν νὰ θεώσωμεν ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ. Μέλη καὶ ἡμεῖς τοῦ τύπου, εἶχομεν καταγγεῖλη ἐπὶ ἐγκληματι ἀκουσίῳ μὲν, ἀλλὰ δεινῷ, τοὺς συναδέλφους ἡμῶν καὶ τὴν κατηγορίαν ταύτην δεόντῃ ἤδη νὰ ὑποστηρίζωμεν καὶ συνεγίσσωμεν, ἵνα μὴ ρηθῇ, ὅτι ἐξέφυγεν ἡμῶν ἀκόντων σχεδὸν ἡ ἀλήθεια, ἢ ὅτι θέλοντες νὰ μετριάσωμεν τὴν ἡμετέραν εὐθύνην ἠρεσίσθημεν εἰς λέξεις τινὰς εἰκῆ καὶ ὡς ἐτυχε ριφθίσας κατὰ τὴν μέθοδον τῶν διαβολῶν, τῶν ἀπὸ συστήματος σπειρόντων τὴν δυσπιστίαν διὰ μιᾶς ἀορίστου φράσεως, δι' ἐνὸς ἐπιβούλου μορφοσμοῦ.

"Ἄλλως τε τὰς πρὸς τὸν τύπον καὶ τὴν κοινωνίαν ὀφειλομένης ἐξηγήσεις ἐπιβάλλει ἡμῖν ἡ βαθεῖα αἰσθησις, ἣν οἱ λόγοι ἡμῶν ἐκείνοι παρήγαγον. Οὐδέποτε ἀλήθεια ἐξενηχθεῖσα διὰ τῆς ἑβδομάδος εὐρετόσων εὐμενείας καὶ τόσοῦτους ἀκροατάς. Ἄραγε ἡ χαιρεκαχία ἐπὶ τῇ ἀποκαλύψει τῶν κακιῶν ἡμῶν ἐνέπνευσεν αὐτοῖς τὰ θερμὰ συγχαρητήρια ἢ οἱ ἐνθαρρυντικοὶ τῶν λόγοι πρὸς ἐξακολούθησιν αὐτῆς ἦσαν τὰ τριάκοντα ἀργύρια διὰ τὴν προδοσίαν; Οὐχὶ βεβαίως. Ἐὰν ἐθέλετε μετὰ πόσου πόνου ἄνδρες σεβάσται, ἀρχατοὶ ἀπόμαχοι τοῦ τύπου, φίλοι καὶ ὑποστηρικταὶ αὐτοῦ, μὰς ὠμίλου, εἰάν ἐβλέπατε μετὰ πόσης ἐπιεικειᾶς ὑπέδεχοντο τὰς ἐλαφρυντικὰς περιστάσεις, ἃς ἡμεῖς πάλιν οἱ κατηγοροὶ ἐξεθέτομεν, ἵνα μετριάσωμεν τὴν κατηγορίαν, τότε θὰ παραδέχεσθε μὲθ' ἡμῶν ὅτι οὐδ' ὑπὸ χαιρεκαχίας ἐνεπνεόντο, οὐδὲ νὰ βραβεύσωμεν ἐξήττων τὴν κακολογίαν ἡμῶν, οὐδὲ κακολογίαν θεώρουμ ταύτην. Τούναντίον συνεμερίζοντο τὴν θλίψιν ἡμῶν καὶ φι-

λοστόργως συνεζήτουν περὶ τῶν μέσων τῆς θεραπείας. Ἐπρεπε ν' ἀκουσθῇ τέλος μίᾳ φωνῇ, ἔλεγον, καὶ αὕτη βεβαίως δὲν θ' ἀποβῇ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρημίᾳ. Κατήντησε νὰ θεωρῶμεν ἀθεράπευτον τὸ κακόν, ἀλλ' ἤδη εἰς τὴν πρώτην τοῦ κινδύνου φωνὴν ἀνακαλύπτομεν ἱαματικὰς πηγὰς, ὧν ἠγνοῦμεν τῶς καὶ τὴν ὑπαρξίν αὐτὴν. Κάθεὶ ἐνόμιζεν, ὅτι ἦτο ὁ μόνος, ὅστις ἐβλεπε τὸ κακόν ἐξογκούμενον καὶ ἔλεγε: Τὶ δύναμαι μόνος ἐγώ, κατὰ τοιαύτης πλημύρας; Ἀλλ' ἤδη βλέπουμε καὶ ἄλλους ὁμοφρονούντας, ἀντιφρονούντα δὲ οὐδένᾳ οὐδ' αὐτοὺς τοὺς κατηγορούμενους.

Τὸ κακόν ἐγκείται ἐν τούτῳ ἴσως: ἐν μιᾷ ἀμοιβαίᾳ παραγνωρίσει: ὁ τύπος παραγνωρίζει τὴν κοινωνίαν ἢ ἡ κοινωνία παραγνωρίζει τὸν τύπον.

Ἄς εὐρωπὶ λοιπὸν ἀμφότεροι τὰ μέσα τῆς συνεννοήσεως καὶ αἰρεται ἡ κακὴ παρεξήγησις. Οἱ δαιτητῆται, οἱ σύμβουλοι, οἱ δικασταὶ, οἱ τιμωροὶ, ἐν ἀνάγκῃ ἃς γεινομεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι: ἄλλως θὰ δικαιούνταν οἱ δικασταὶ τοῦ μέλλοντος πολλῷ αὐστηρότερον ν' ἀποφραθῶσιν: εἰς τοιοῦτον τύπον τοιαύτη ἤξει κοινωνία: εἰς τοιαύτην κοινωνίαν τοιοῦτος ἤρμοξε τύπος.

"Ἀπαξ διὰ παντός θὰ τὰ εἰπωμεν ὅλα, ἵνα τελειώσῃ καὶ αὕτη ἡ ἱστορία. Θὰ σύρωμεν ὅσας γραμμάς ἐνθυμηθῶμεν, ἵνα μὴ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐπανέλθωμεν. Ἐν πρώτοις, ὅσον ἀφορᾷ τὸν τύπον, θὰ δηλώσωμεν ὅτι οὐδεμίαν ποιοῦμεν ἐξαίρεσιν. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι μεταξύ τῶν ὀργάνων τοῦ ὑπάρχονσι τινὰ διαφέροντα τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ ταῦτα εἴσου εἶνε ὑπεύθυνα, ἀφοῦ διὰ τῆς σιωπῆς τῶν ἀνέχοντα τὰς ἐγκληματικὰς τῶν συναδελφῶν τῶν υπερβασίας. Εἶτα ὅσον ἀφορᾷ τὴν κοινωνίαν θὰ ἐπαναλάβωμεν τὴν αὐτὴν δὴλωσιν. Ἐγνωρίσαμεν πολλοὺς προσωπικοὺς ἐχθροὺς τῆς δεινῆς ἢ δεινῆς ἐφημερίδος: ἐν ἀρχῇ ὑπέθεσαμεν ὅτι ἀθεμιτογραφία τις ἢ γενικαὶ ἰδέαι ἐγέννησαν τὴν ἐχθρὰν ταύτην καὶ μὰς νῦν χριστήσεν ἐν μέρει ἡ τοιαύτη ἐνδείξις χαρακτήρος: ἀλλ' ὅτε διὰ τῆς συνουμιᾶς ἀπεξέσαμεν τὸ κόνιαμα, δι' οὗ ἐπικαλύπτετο τὸ μίσος του, εἶδομεν τοῦτο προερχόμενον ἐκ τοῦ πόνου, ὃν ἠσθάνθησαν μαστιγωθέντες ἐπὶ κακῇ τινὶ πράξει, αὐτοὶ οἱ συγγενεῖς, ἢ οἱ φίλοι καὶ οἱ ὁμόφρονες. Ἄρα καὶ διὰ τὴν κοινωνίαν οὐδεμίαν ποιοῦμεν ἐξαίρεσιν. Ἐνοχος καὶ αὕτη ὅσον καὶ ὁ τύπος.

Ἐξετάσωμεν ἤδη ἐνὸς ἐκάστου τὴν ἐνοχίαν, ἥτις ἴδιον ἐκ τῆς ἀπολογίας τῶν θὰ προκύψῃ.

— Ὁ τύπος, σὲ κατηγορεῖ, ὡ κοινωνία, ὅτι ἂν ἐχῃ τι κακόν, σὺ εἶσαι ἢ αἰτία τούτου, σὺ εἶσαι ἢ προαγωγὴς καὶ διαφορεῖς. Περιπτωχθεῖσαι καὶ θωπεύσασα πάντα πωλοῦντα ἀντὶ τιμῶν λίθων ὕδατος; χρωματιστάς με-

τέβαλες τοὺς πάντας εἰς βαλοπόλας ἢ κεντασυνέτριψας διὰ τῆς ἀδιαφορίας σου τοὺς μὴ βουλομένους συνίεναι. Σὺ ἐνεθάρρυνες τοὺς ἐπιδαφιλεύοντάς σοι λαμπρὰ ψευδῆ ἀντὶ σωστικῶν ἀληθειῶν καὶ ἐκέρυξας διὰ τῆς γενναϊότητος, μεθ' ἧς τὰ ἡγόραξες, ὅτι ταῦτα εἶνε ἡ ἀρμόζουσα σοὶ τροφή.

«Σὺ ἠρνήθησθαι τὴν τροφήν πρὸς ἐκείνους, οἵτινες σὲ ἐπόθουν, καὶ οὕτω κατάρθωσας νὰ τοὺς καταστήσῃς ὀλιγώτερον ἐνδιαφερομένους διὰ τοὺς πόνους σου. Σὺ διὰ τῶν προτιμήσεών σου τοῖς ἐπιβάλλεις, ὅτι θὰ ἐπόθουν πολὺ νὰ σοὶ ἀρνηθῶσιν ὡς παῖς τοῖς ἀρχαίς διὰ τοῦ πείσματός σου τὴν μάχαιραν τοῦ χειρουργοῦ, τὴν μάχαιραν τὴν προωρισμένην μόνον τὰ πάσχοντα μέλη ν' ἀποκόπη καὶ δι' αὐτῆς τραυματίσεις ἀσυνηθεῖτως τὰ ὕγιᾳ. Σὺ θωπεύεις τὰς ἀδυναμίας τῶν καὶ καθιστᾷς αὐτὰς μεγαλειτέρας. Σὺ θέλεις ν' ἀναγινώσκῃς ἀπὸ πρωίας μέχρις ἑσπέρας περιγραφὰς κακούργων καὶ ἐγκλημάτων παντὸς εἶδους ἀξίων ἢ ἀναξίων λόγου. Σὺ τοὺς παρασύρεις. Σὺ πταίεις.

«Ἐπειτα ἔχεις τὸ θάρρος νὰ τοὺς κατηγορῆς διὰ τὰς ἀμαρτίας, ὧν τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν ἐθήκας ὡς ὄρον ἀπαραίτητον τῆς συμβιώσεώς σας! Ἐπειτα τοὺς θέλεις ἀγγέλους, ὡς νὰ μὴ ἦσαν ἄνθρωποι καὶ αὐτοί...

— Ἐγώ; ἐγώ; διαμαρτύρεται κραυγάζουσα ἡ κοινωνία. Ἐγὼ τοὺς ἠθέλησα ἀγγέλους ἢ αὐτοὶ ὑποθέτοντες ὅτι δημοσιογραφοῦσιν ἐν τῷ παραδείσῳ, οὐδὲν ἐπιτρέπουσιν εἰς ἐμέ, οὐδ' αὐτὰ ἐκεῖνα, ἅτινα οὗτοι μετὰ τόσης εὐκολίας ἐπιχειροῦσι;

«Μία ἐλαφρά, μίχ χυδαία ἐστὼ λέξις ἐπὶ παραδείγματι ἂν ἐκφυγῇ δημοσίᾳ ἐκ τοῦ στόματός μου, ἄλλοίμονον εἰς ἐμέ. Ἐν δυσφημον ἐπίθετον ἂν ἀκουσθῇ ζήτουσιν ἐπὶ πινακίου τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐκστομισάντος ἢ στιγματίζουσι τὸ πρόσωπόν του. Καὶ ὅμως τοὺς ἠκούσατε ποτὲ ἀλληλοὑβριζομένους; Εἶδατε ποῖα μοὶ δίδουσι παραδείγματα; διακαιοῦνται νὰ ὀργίζωνται, διότι τὰ ἀκολουθῶ;

«Ἐγὼ ἐθήκα τὰς ἀμαρτίας ὡς ὄρον τῆς συμβιώσεώς μας; ἐγώ, ἥτις τὰς ὄραιότερας τῶν ἐλπίδων τοῦ μέλλοντός μου ἀνέθηκα εἰς αὐτούς; Καὶ τι θὰ εἶνε τότε τὸ μέλλον τὸ ἐπὶ ἀμαρτιῶν θεμελιούμενον; Ἐγὼ θωπεύω ἀδυναμίας ἢ καταντήσασα νευρική ἐκ τῆς ἀενάου ἀποκαλύψεως νέων ἀδυναμιῶν καθ' ἐκάστην πρωίαν, ἐκ τῆς ἀτελειότητος ἐξεγέρσεως, ἐν ἣ προσπαθοῦσι νὰ με διατηρῶσιν; Ἐγὼ τοῖς ἤρπασα τὴν μάχαιραν τοῦ χειρουργοῦ, ὅταν αὐτοὶ μοὶ τὴν παρουσιάξουσιν καθ' ἐκάστην ὡς κίνδυνον παιδικὸν ἄθυρμα καὶ μοὶ λέγουσι: Παιξε μὲ αὐτό, ἐτρόγισα τὴν αἰχμὴν του, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ σὲ βλάψῃ. . . Ἐγὼ τοῖς ἐπιβάλλω, ὅτι θὰ ἐπόθουν νὰ μοὶ ἀρνηθῶσιν; Ἐγώ, ἥτις ἀγαμέμνω ἐξ αὐτῶν φῶς, ἵνα φωτισθῶ καὶ οὐχὶ πῶρ ἵνα καῶ; Ἐγὼ ἠρνήθην τὴν τροφήν

πρός τους ποιοῦντάς με, ἥτις ἔχω πλήρεις τὰς χεῖρας πάντοτε καὶ δίδω καὶ αἰωνίως δίδω εἰς πάντα λέγοντα ὅτι θέλει τὸ καλὸν μου; Ἐγὼ ἐνεθάρρυνα τοὺς πωλοῦντας λαμπρὰ φέδη καὶ ὑάλους, ὅταν μὲ βεβαίως μοι ὀριζόνται, ὅτι αὐτὰ εἶνε ἡ καθαρὰ ἀλήθεια, αὐτοὶ δὲ ἴθι οἱ τίμιοι;

«Αὐτὰ λέγουσι; Ἀκούσατε ἤδη τί λέγω καὶ ἐγὼ. Ἀκούσατε τὰ παράπονά μου καὶ δικαιώσατέ με ἀν' τὰ εὐρίσκοντα ὄρθα, ἀφοῦ θὰ τὰ εἶπω καὶ ἐγὼ τέλος μίαν φοράν δημοσίᾳ. Ἐάν εὐρύτε ἐπερβολὴν ἐν τῷ ὕψει μου, τραγικὰς ἐκφράσεις ἐν τῷ λόγῳ μου, χρώματα ὑπὲρ τὸ δέον ζωηρὰ ἐν ταῖς εἰκόσι μου, παρομοιώσεις τερατώδεις ἐν τῇ ρύμῃ τῆς εὐγλωττίας μου, μὴ με καταδικάσητε ἐνεκὸν αὐτῶν. Εἶνε τὸ ὕψος, ἡ γλῶσσα, ἄτινα εὐσηθήσια ἀναγκασκουσα σὰς. Φανήτε ἐπιεικῆς πρὸς ἀμαρτήματα κοινόν.

«Ἐάν παρουσιάζομαι εἰς τὸν οἶκόν μου ἀνθρώπος ὑπόπτου, ἐξωτερικοῦ ζητῶν νὰ μοι ὁμιλήσῃ, διὰ τοῦ περιδεοῦς δὲ ὕψους καὶ τῶν διακεκομμένων λόγων του ἐνοσχῶν τὰς ὑποψίας, ἀς ἀρχῆθεν εἰς τὴν θείαν του συνέκλιον. θὰ προσεπάθουν, ὅπως τὸ ταχύτερον ἀπαλλαγῶ τῆς παρουσίας του, διώκων αὐτὸν ἐν ἀνάγκῃ. Ἐάν ἄλλος, γνωστός ἐπὶ κακίᾳ ἀνθρώπος, ἐξ οὗ οὐδὲν δύναται νὰ προέλθῃ καλόν, ἐξίτηται νὰ με ἐπισκεφθῆ, θὰ εὐρίσκη διαρκῶς τὴν θύραν μου κεκλεισμένην. Ὑπάρχουσιν ἀλλαχοῦ πολλοί, παρ' ὑμῖν εὐτυχῶς ὀλίγοιται ἡμερῶδες ἐφημερίδες δυνάμεναι νὰ συγκριθῶσι πρὸς τὰ ἀνω παραδείγματα, καὶ θνησκουσαὶ συνήθως ὑπὸ τὴν περιφρόνησιν καὶ τὴν ἀηδῖαν.

«Ἄλλοι ἀνθρώποι, καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ κατὰ φύσιν, ἀλλ' ἐξ ἐπαγγέλματος κακοὶ, εἰσέρχονται μὲν ἐλευθέρως εἰς τὸν οἶκόν μου διότι ὁ σκοπὸς τοῦ βίου των εἶνε νὰ με διασκεδάξωσιν ἀλλ' ὅταν μοι λέγουσι καὶ τίποτε πλεῖστον τοῦ δέοντος, κἀμὼν, ὅτι δὲν ἀκούω, ἢ τὸ πολὺ πολὺ τοὺς λέγω τρελλοὺς καὶ ἡσυχᾶς. Αὐτοὶ δύναται νὰ συγκριθῶσι πρὸς μίαν τάξιν ἐφημερίδων, τὰς ὁποίας ἀναγνώσκω ὅταν ἔχω ἀνάλογον πρὸς τὰ γραφόμενά των διαθέσιν ἢ θέλω νὰ μεταβάλλω τὴν ἰδικήν μου.

«Ὁ Τύπος ὁμῶς, ὁ κυρίως τύπος, περὶ οὗ ὁ λόγος, ὁμοιάζει πρὸς εὐγενῆ καὶ ἀξιότιμον κύριον γενικῆς ἀπολαύοντα ὑπολήψεως, φιλόκαλον, ἢ ἀτημέλητον, ἀναλόγως τῆς ἰδιοσυγκρασίας του, σεμνὸν ὁμῶς φέροντα ἔνδυμα καὶ καθαρὰ χειρόκτια. Μετὰ χαρὰς γίνεται δεκτὸς ἐν τῷ οἴκῳ μου καὶ ἀναμένω καὶ ἐγὼ καὶ ἡ οἰκογενεῖά μου νὰ ἀκούσωμεν παρ' αὐτοῦ λόγους σοβαροῦς, τὴν γνώμην του ἐπὶ τῶν ἐνδιαφερόντων ζητημάτων, νέον τι ἄξιον λόγου, ἢ καὶ μεμετρομένην τινα ἀστείότητα ὡς ἐπιδόριον. Οὐδὲ ὠπλισμένους ἱσταμὶ πρὸ αὐτοῦ, οὐδὲ δυνάμει εἰς τοὺς λόγους του νὰ ἐγείρω τοὺς ὤμους λέγων: Τί με μέλει; Τούναντίον ἀρῶμαι μετὰ προσοχῆς παντὸς λόγου του καὶ ἔχων πεποιθῆσιν εἰς τὴν ὑπεροχὴν τῆς διανοίας καὶ τῆς μαθησιῶς του, εἶμαι εὐτυχῆς νὰ ρυθίζω τὰς ἰδέας μου κατὰ τὰς ἰδικὰς του. Ἐκάστοι γνώμην του θὰ ἐντυπωθῆ βαθείως εἰς τὸν νοῦν πάντων τῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ μου, θὰ ἐπαναληφθῆ δὲ βραδύτερον καὶ εἰς τοὺς

ἀπουσιάζοντάς ὡς ἄρθρον πίστεως. «Τοιοῦτον θέλω, λέγει ἡ κοινωμία, τὸν τύπον μου. Ἀλλ' ὁποῖός τις πρῶτα εἶναι οὗτος; Ἡ παρομοίωσις τοῦ εὐπροσπύου καὶ κομῆσι ἐπισκέπτου ἰσχυρῆ μετὰ ἐπιεικῆ, βαθμοῦ ἔπειτα; τὰ πράγματα μεταβάλλονται. Ὁ σοβαρὸς καὶ ἐπιβλητικὸς κυρίως μεταμρφοῦται εἰς γραϊάν φλύαρον, ἢ ὁποῖα φροβείται, νομίζεις, μὴ δὲν ζῆσθ' ἀρκετὰ καὶ θέλει ὅσα εἶδε καὶ δὲν εἶδε νὰ τὰ εἴπῃ ὅλα πρὶν ἀποθάνῃ. . . Ἐγεῖ ὁμῶς τί τὸ ἐπαγγέων ἐν τῇ ὁμιλίᾳ καὶ εἰ κἀμὼν νὰ λησμονῆς τὴν ἐργασίαν σου καὶ νὰ τὸν ἀκούης. Καὶ τί δὲν λέγει; θὰ σοὶ διηγήθῃ μυρίας μικρὰς ἱστορίας, ἀνευ οὐσίας μὲν, ἀλλὰ συντελούσας εἰς τὸ νὰ παρέργεται ὁ καιρὸς; θὰ σοὶ ἐξιστορήσῃ τί συνέβη εἰς τὸν δεινὰ χορὸν, ποίαι ἐπρώτευσαν, τί ἔνδυμα ἐφόρει καθὲ μίαν καὶ μετὰ τίνος ἐχόρευσεν. Ἐπειτα θὰ σοὶ μεταδώσῃ χιλιάς εἰδησεις σκανδαλώδεις καὶ σοβαρὰς ἀναμῆς, ἀπρεπῆς ἴσως τὰς πρώτας, ἀλλὰ ἀξίας συγχωρήσεως, ἀφοῦ συνοδεύονται ἀπὸ τὰς δευτέρας; θὰ σοὶ ἀπαριθμήσῃ ὅλα τὰ ἐγκλήματα, ἄτινα ἐξετελέσθησαν πανταχοῦ γῆς κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας καὶ κάποτε τὸσον φυσικὸν θὰ σοὶ παρουσιάσῃ τὸ δεινὰ κακούργημα, ὡστε θὰ σε πείσῃ ὅτι εἶνε τὸ φυσικώτερον πρᾶγμα τοῦ κόσμου; θὰ σοὶ ὁμιλήσῃ περὶ τῆς τελευταίας αὐτοκτονίας καὶ με τοιαῦτα ἀνθη θὰ ρίξῃ τὸν ταλαίπωρον αὐτοχειρὰ, ὡστε θὰ νομίσῃς ὅτι ζητεῖ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν αὐτοχειρίαν του.

«Δίς ἢ τοῖς κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὁμιλίας του θὰ αἰσθανθῆς μικρὰν τινα στενοχωρίαν εἰς τὴν θέαν τῆς σύζυγος ἢ τῶν τέκνων, ἄτινα καὶ αὐτὰ ἐπίσης μετὰ προσοχῆς ἀκροῶνται, καὶ θὰ σκεφθῆς ὅτι προτιμότερον ἦτο νὰ μὴ ἀκούσῃς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. Ἐπειτα ὁμῶς θὰ συνηθίσῃς. Ἀφοῦ ἤκουσάν τὴν ἀρχὴν, διατί νὰ μὴ ἀκούσῃς καὶ τὸ τέλος; Ἀφοῦ ἔμαθον ἐκεῖνο, διατί νὰ μὴ μάθωσι καὶ αὐτοὶ; Κάποτε τείνεις αὐτῷ πλησιέστερον τὸ οὖς ὡς νὰ τὸν παρεκάλες νὰ ταπεινώσῃ τὴν φωνὴν καὶ σὺ μόνος νὰ τὴν ἀκούσῃς, ἀλλὰ τότε ἀκριβῶς ἐκείνος ἐντείνει αὐτήν. Τῷ ἐξέφυγεν ἢ ἀπρεπῆς φράσις, λέγεις, ἢ δὲν θὰ εἶνε ἀπρεπῆς, ἀφοῦ αὐτὸς ὁ τὸσον λεπτὸς τὴν ἐκφέρει τὸσον ἀδιαφόρως.

«Ἐάν δὲν ζητήσῃτε βραδύτερον νὰ μᾶθητε τί ὠφελήθητε ἐκ τῆς μακρᾶς ἐκείνης ὁμιλίας του, θὰ σὰς τὸ εἰπωσι τὰ ἀποτελέσματα τῆς; θὰ ἀκούσῃτε τὴν σύζυγον μακαρίζουσαν τὰς πρωτεύσασας ἐν τῷ χορῷ κυρίας καὶ ζηλοῦσάν τὴν φήμην των; θὰ ἀκούσῃτε τὴν κόρην ἐπαναλαμβάνουσαν τὰς φράσεις, ἀς ὑπὸ τοῦ εὐπροσπύου καὶ ἐμπιστευμένου ἐπισκέπτου ἐδιδάχθη, καὶ δὲν θὰ σὰς ἐπιτραπῆ νὰ τὴν ἐλέγξῃτε; θὰ ἀκούσῃτε τὸν υἱὸν ὁμιλοῦντα περὶ ἐγκλημάτων μετὰ τῆς ἀπαθείας, μεθ' ἧς ὁμιλεῖ τις περὶ τῶν μαθημάτων του, καὶ δὲν πρέπει νὰ σὰς φανῆ τοῦτο καθόλου παραδόξον; θὰ αἰσθανθῆτε τὴν ἰδίαν σας κεφαλὴν κῦπτουσαν ὑπὸ τὸ βάρος τῶν κενῶν λόγων—δὲν εἶνε σχῆμα ὀξύμωρον,—δι' ὧν τὴν ἐπλήρωσε καὶ οὐδὲνα θὰ δύνασθε νὰ κατηγορήσῃτε.

«Τοῦτο μίαν, δύο, τρεῖς φορές. Ἐπειτα θὰ ἀρχίσῃτε νὰ σκέπτεσθε περὶ τοῦ ἐπισκέπτου σας, ὅτι δὲν εἶνε τὸσον εὐάρεστος, τό-

σον καλός, ὅσον τὸν ὑπεθέσατε ἐν ἀρχῇ. Βραδύτερον θὰ τολμήσῃτε νὰ τὸν θεωρήτε ὡς ὀχληρὰν, ὡς ἐπιζήμιον φίλον. Καὶ κατόπιν θὰ σκεφθῆτε περὶ ἀμύνης. . .

«Εἰς τὸ σήμερον τοῦτο ἀκριβῶς εὐρίσκονταί αἱ σχέσεις μου μετὰ τοῦ τύπου. Καὶ ἀντεπεξέρχομαι ἤδη καὶ ἐγὼ:

— Ἡ κοινωμία σὲ εὐχαριστεῖ, ὦ τύπε, δι' ὅλα τὰ ἀγαθὰ, ὧν ἐγένεσο δι' αὐτὴν πρόξενος; ἀναγνωρίζει τὰς εὐεργεσίας σου, καὶ θὰ σοὶ εἶνε διὰ ταύτας εὐγνώμων ἐσσεῖ; ἀλλὰ σὲ κατηγορεῖ ἐπίσης ὅτι ἀνευ λόγου, ἀνευ κακίας, ἐγένεσο καὶ πολλῶν κακῶν αἰτίος.

«Σὺ ἐνόησας τὰς ἀδυναμίας μου ἠθέλησας κολακεῦσάν ταύτας νὰ ἐπιβλήθῃς καὶ νὰ γείνης ὁ κύριός μου. Σὺ καταχρασεῖς τῆς ἐμπιστοσύνης, ἦν σοὶ παρέσχον διὰ τὰς ἀλλας σου ἀγαθοεργίας, ἤρχισας νὰ ἐξοφλῆς αὐτὰς διὰ τοῦ τρόπου σου. Σοὶ τὰ λέγω με κίνδυνον νὰ ἐκληφθῶ ὡς ἀχάριστος; Οὐμῶς μετὰ τὴν ἀπαθείαν περὶ τῆς διαφθορᾶς, μεθ' ὅσης—καὶ διὰ τὴν αὐτῶν λέξεων—καὶ περὶ τῆς ἀρετῆς. Διευθύνων ἀδείξιος; τὰς ἰσοπεδωτικὰς μηχανὰς σου κατασυντρίβεις μετὰ τῶν ὀγκολίθων τῆς κακίας καὶ πολλὰς ἱκανότητος οὐδενὸς φειδόμενος, ἐκτὸς τῶν περιαινόντων σε. Ἐχεις τὸ στόμα πάντοτε ἕτοιμον εἰς τὴν κατηγορίαν, κατήντησες δὲ εἰς αἰτίας σου τὸ ἦμισ ἀκριβῶς τοῦ πληθυσμοῦ νὰ βδελύττεται τὸ ἄλλο ἦμισ. Μετὰ πείσματος σήμερον ὑψοῖς τὸν ἕνα μέχρις ἐβδόμου οὐρανοῦ καὶ αὐρίον καταρρίπτεις αὐτὸν τὸν ἴδιον εἰς τὰ βάθη τῶν ἀβύσσων. Ἀπὸ πρωῆς μέχρις ἑσπέρας συνείρων ἐγκλήματα ἐπὶ ἐγκλημάτων, ἀφήρεσας ἐντεῦθεν μὲν τὴν πεποιθῆσιν εἰς τὰς ἠθικὰς δυνάμεις τοῦ τόπου, ἐξῶθεν δὲ τὴν ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτάς.

«Ἐπλοῦτισας τὸ λεξιλόγιον τῶν οἰκογενειακῶν συνομιλιῶν διὰ τῶν λέξεων ἐκείνων, αἰτίνας καὶ ἐν δικαστηρίοις λέγονται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν. Ὡς γρατὰ φιλάρεσκος ἀπωλέσασα τὰ κάλλη τῆς, σὺ ὁ ἀκαμῶς καὶ ἰσχυρὸς, ψιμυθιοῦσαι καθ' ἑκάστην, ἦν ἀπροσεκτικῶς τὴν προσοχὴν καὶ ἀρεσίης. . . Γίνεσαι τέλος εὐγλωττος διδάσκαλος κακῶν παραδειγμάτων, καὶ ἐν πολλοῖς τὸσον κατήντησας ἀφόρητος, ὡστε ἤρχισα ἤδη νὰ σκέπτομαι περὶ ἀμύνης. . .

Ἦκουσαμεν τὸν ἕνα, ἤκουσαμεν καὶ τὸν ἄλλον. Εἶπεν ὁ τύπος, εἶπε καὶ ἡ κοινωμία τὰς κατ' ἀλλήλων αἰτιάσεις των. Πολλὰ ἐπιχειρήματα ἀμωτέρων φαίνονται ἴσως, σφάλερά, ἀλλ' οὐδεὶς εὐρέθη νὰ τὰ ἐλέγξῃ.

Τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι ἡ κοινωμία δὲν εἶνε ὁ διδάσκαλος, οὐδὲ πρέπει παρ' αὐτῆς νὰ ἀναμένῃ ὁ τύπος τὰ διδάγματα. Αὐτὸς πρέπει νὰ χειραγωγῇ καὶ νὰ συμβουλεύῃ αὐτὸς πρέπει νὰ διευθύνῃ, οὐχὶ δὲ νὰ παρασύρηται καὶ ρυμουλκῆται.

Ἄλλως ὁμοιάζει πρὸς στρατηγὸν ἐρωτῶντα τοὺς στρατιώτας του τί πρέπει νὰ τοὺς διατάξῃ. Στρατηγὸς δὲ ἀκολουθοῦντος, τοὺς στρατιώτας του βεβαίως δὲν προπορεύεται ἢ Νίκη.

IOANNES M. DAMBERTHE.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΑΝΔΡΩΝ ΤΟΥ ΑΓΓΛΟΥ*

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΧΑΟΥ

Z'

ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗΣ

Ὁ προῦχων οὗτος τῆς Μάνης ἔλαβεν ἐνεργὸν καὶ ἔξοχον μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν καὶ διαώρησεν ὑπουργὸς τῷ 1826. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἦν γνωστὸν οὐ μόνον ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

Ὁ κ. Οὐάδδινγκτον λέγει — «Ὁ Πετρόμπεης εἶνε παχύς, ὀκνηρὸς καὶ ὠραίος, εἰς οὐδεμίαν ἀνήλικον πολιτικὴν μερίδα, φαίνεται δὲ ὅτι οὔτε κἀν τὴν ἐλαχίστην γνώσιν περὶ Εὐρώπης κέκτηται. Ὡς Ἀρατολίτης, ἐποίησεν ὑπερβολὴν πρὸς τὴν γαστρονομίαν, καὶ εἶνε ἕτοιμος νὰ ὑποστηρίξῃ οἰανδήποτε κυβέρνησιν, ἀρκεῖ νὰ προσεγγίξῃ αὐτῷ πλοῦτη, εἰρήνην, ἀφθονίαν καὶ ἀσφάλειαν. Λέγεται μάλιστα ὅτι πρόκειται νὰ ἀντικαταστήσῃ ἐν Μάνῃ τὴν λιτὴν τροφὴν τῶν προγόνων αὐτοῦ Σπαρτιατῶν διὰ τῆς Γαλλικῆς μαγειρικῆς».

Νῦν πάντα ταῦτα εἶσιν ὠραία καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀληθῆ, ἀλλὰ φρονῶ ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ γράψῃ ταῦτα, ἢ τοῦλάχιστον ὠφελεῖ νὰ εἴπῃ καὶ τὰ πλεονεκτήματά του, ἄτινά εἰσι πολὺ ἀνώτερα τῶν μειονεκτημάτων του.

Ἄλλ' ἐτι μᾶλλον ἀπρεπῆς εἶσιν οἱ ἀκόλουθοι ἑλαφροί, — ἦν μὴ ἐπιμνησκόμενος ἄλλο τι, — λόγιοι τοῦ κ. Ἐμερσαν, ὅστις ἐάν δὲν ἐγίνωσκεν ἄλλο τι περὶ τοῦ Μαυρομιχάλη εἰμὴ ὅτι εἶνε «λίαν εὐτάραχος καὶ στρογγυλοπρόσωπος, ἀξιοσημείωτος δὲ οὐδὲν ἄλλο ἢ διὰ τὴν ἄρεσιν καὶ τὸν ἐπικουρισμὸν του» ὠφελεῖ νὰ σιωπήσῃ. Εἶνε ἀδικον τῆ ἀληθείᾳ νὰ ὁμιλῆ τις περὶ δημοσίου ἀνδρὸς ἐκβέτων μόνον τὰ ἐλαττώματα, ὅπως ἐξ αὐτῶν καὶ μόνων ὁ κόσμος κρῖνῃ περὶ αὐτοῦ. Ἀληθεῖς ὅτι ὁ Μαυρομιχάλης εἶνε παχύς καὶ λαίμαργος.

Ἀληθεῖς ἐτι ἤθελε προτιμῆσθαι νὰ πέμψῃ εἰς Μαραθῶνα δι' ἐγγέλους καὶ φάγγ αὐτοὺς μεγαλοπρεπῶς ἐπὶ λευκοῦ πινακίου με μαχαίριον καὶ περόνιον παρὰ νὰ καθῆσθαι ἐπὶ γῆς μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ κατακερματίσῃ ἀρίων ψῆθὴν ὑπὸ ρουπαρὸν στρατιώτου, ἀλλ' εἰρήσθω πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ὅτι οὐδέποτε ἠγόρασε τοὺς ἐγγέλους διὰ χρημάτων ἀδικῶς ἀρπαγέντων ἐκ τῶν χωρικῶν ὡς πολλοὶ τῶν ἀρχηγῶν. Καίτοι δὲ περιεπτεῖ με γαλλικὰ ὑποδήματα, οὐχ ἦττον πολλὰς ἐπέθεθ' ἢν τρέξῃ με γλαυροῦντα καταδιώκων καὶ καταστρέφων τὸν ἐχθρὸν.

Ἀληθεῖς ἐτι πολλὰς προτιμῆσαι ἵνα οἱ Τούρκοι ἔλθωσι πρὸς αὐτὸν καὶ πολεμήσῃ, διότι ἀπρησκέτο εἰς τὰς μετακινήσεις, ἀλλ' οὐδέποτε ἐπέτρεψεν ἵνα ὁ ἐχθρὸς του καταλάβῃ σπιθαμὴν γῆς, καὶ ἔδειξεν ὅτι ὅταν δὲν προσήρχετο πρὸς αὐτὸν, ἐπερούετο ἐν ἀνάγκῃ πρὸς ζήτησιν ἐκείνου.

Πρὸ τῆς ἐπανάστασεως ὁ Μαυρομιχάλης

*166 φύλλα 45, 46.

κατέχευε τὴν θέσιν τοῦ Διοικητοῦ ἢ τοῦ Βέη τῆς Μάνης.

Ἡ ὀρενὴ ἐκείνη ἐπαρχία τῆς Πελοποννήσου ἐμπεριεῖχε μέρος τῆς Λακεδαιμόνος καὶ κατακείτο ὑπὸ λαοῦ μαχιμοῦ καὶ ἐπαυστατικοῦ, ὃν μὴ δυνηθέντες οἱ Τούρκοι νὰ καθυποταξῶσιν ἐποίησαν εἶδος συμφωνίας καὶ διώρισαν Ἑλληνα, ὅπως διοικῆ αὐτόν, συνάξῃ τοὺς φόρους, καὶ πληρῶνῃ αὐτοὺς εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν κυβέρνησιν, χωρὶς νὰ ἐνοχλήται τὸ παράπαν ἡ χώρα διὰ τῆς παρουσίας τῶν Ὀθωμανῶν. Τὴν θέσιν ταύτην κατέχευεν ὁ Μαυρομιχάλης, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐξεργάσθη ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις, ἐξῆκει δὲ τοιαύτην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν Μανιατῶν, ὡστε ἠδύνατο νὰ παρακαλύσῃ αὐτοὺς νὰ ἐξεγερθῶσι κατὰ τοῦ τυράννου διατηρῶν οὕτω τὴν ἐπιπερδεστέτην αὐτοῦ θέσιν. Ἄλλ' ἄμα ὁ πρῶτος πυροβολισμὸς ἐρρίφθη ἐν Πελοποννήσῳ, καὶ ἡ ἐπανάστασις εὐρίσκετο εἰσεῖτι ἐν τοῖς σπαργάνοις, τὸ δὲ ἀποτελεσμα ἦν ἐξ ὀλοκλήρου ἀγνωστον, ἔσπευσεν ὅπως συμμετάσχῃ αὐτῆς, καὶ αἰ μετέπειτα προσπάθειαι καὶ γενναῖαι θυσίαι αὐτοῦ τε καὶ τῆς οἰκογενείας του, καὶ ἡ ἀνδρεία, τὸ θάρρος καὶ ὁ ἥρωϊκὸς θάνατος τῶν τε υἱῶν του καὶ ἀνεψιῶν του καθιστῶσιν αὐτὸν ἔξιον τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης ὀλοκλήρου τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

H'

ΣΗΥΡΙΑΩΝ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ

Ὁ εὐγενὴς οὗτος γόνος τοῦ ἥρωϊκοῦ Μεσολογγίου ἦν ἐκ τῶν εὐνοουμένων τοῦ λόρδου Γουλφωρδ, ἐξεπαιδεύθη δὲ ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ἀγγλικώτερον. Ὀμιλεῖ εὐχερῶς τὴν τε Ἀγγλικήν, Γαλλικὴν καὶ Ἰταλικήν ἐκείνητο μεγίστην καὶ εὐρεῖαν ποικιλίαν γνώσεων καὶ ἐθεωρεῖτο ἐκ τῶν ἱκανωτέρων πολιτευτῶν καὶ λογίων τῆς Ἑλλάδος. Ἡ φαντασία του ἦν ζωηροτάτη, ἡ δὲ ρητορικὴ του εὐφράδεια ἤθελεν ἐφέλικον τὸν θαυμασμοῦν ἐν οἰαδήποτε βουλή τῆς Εὐρώπης. Ὁ πρὸς τὸν Βύρωνα ἐπικήδειος αὐτοῦ λόγος εἶνε ἀριστούργημα. Μόνον ὁ Τρικούπης ἠδύνατο διὰ τῆς ρητορικῆς αὐτοῦ νὰ ἐξυμνήσῃ τὸν μέγαν καὶ καλὸν ἐκείνον ἄνδρα, ὅστις ἐπορεύθη εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ μόνον τὸν σκοπὸν, ὅπως θυσίᾳ περιουσίαν καὶ ζῶν ὑπὲρ τοῦ ἐνδοξοῦ αὐτῆς ἀγῶνος.

Ὁ Τρικούπης ἐνυμφεύθη τὴν πρεσβυτέραν θυγατέρα τοῦ Μαυροκορδάτου, εὐγενεστάτην κυρίαν, καὶ ἐν μέρει ὑπεστήριξε τὸ κόμμα αὐτοῦ. Ὁ πατριωτισμὸς του ἦτο ἀγνός, παρετήρει δὲ τὸν ἀγῶνα μὲ ὄμμα πεπειραμένου πολιτευτοῦ, καὶ διακαῶς ἐπέθεθ' ἡν ἀπελευθέρωσιν τῆς ὅλης πατρίδος του. Δὲν ἐκείνητο χαρακτῆρα ἀποφασιστικὸν ὅπως γείνη ἀρχηγός, ἡ φύσις ὁμῶς ἐδωρήσατο αὐτῷ πάντα τὰ ἀναγκαῖα προτερήματα καὶ προσόντα τοῦ τιμίου καὶ ἐναρέτου συμβούλου.

Θ'

ΜΠΟΥΜΠΟΥΑΙΝΑ

Ἡ νεώτερα αὕτη Ἀρτεμισία τῶν Γάλλων καὶ Γερμανῶν συγγραφέων, ἦν πολλοὶ

ἐξωγράφησαν ὠραίαν, ἀφιλοκέρδη καὶ ἀνδρῖαν, προσενεγκούσαν δὲ τὰ μεγάλα αὐτῆς πλοῦτη εἰς τὴν πατρίδα καὶ διευθύνουσαν αὐτοπροσώπως τὰ πλοῖά της ἐναντίον τῶν βαρβάρων, ἦν γραία καὶ ἀσχημὸς ὡς πρὸς τὴν ἀφιλοκέρδειαν τῆς ἰδίας ὀμολογήσεν ὅτι ὁ μόνος σκοπός, δι' ὃν ἐγκατέλιπε τὰ πλοῖά της καὶ ἦλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον ἦτο, ὅπως λάβῃ τὸ μεριδίον τῆς ἐκ τῆς προσδοκαμένης λείας. Μόνον τὴν ἀνδρείαν τῆς ὀμολογουμένως εὐθείας δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ. Εἶνε τῆ ἀληθείᾳ λυπηρὸν νὰ ὑπάρχωσι στίγματα ἐν τοιαύτῳ ὠραίᾳ εἰκόνι, ἢ ἐν Τριπολιτῶν ὁμῶς διαγωγῇ τῆς ἐπιστίας τὸν τε χαρακτῆρα καὶ τὸν ἥρωισμόν αὐτῆς.

Ἡ Μπουμπουαίνα ἦν σύζυγος πλουσίου ἐμπόρου τῶν Σπετσῶν, ὅστις ἀποθανὼν περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπανάστασεως κατέλειπεν αὐτῇ τὴν διαχείρισιν τῆς ὅλης περιουσίας του. Ἀκολουθοῦσα τὴν κλίσην τῶν τολμηρῶν καὶ ἀνδρικῶν αὐτῆς διαθέσεων καὶ διέψωσα διὰ πλοῦτην, ἐξώπλισε δύο πλοῖα καὶ ἔσπευσε μετ' αὐτῶν εἰς τὸν στόλον ἀψηφούσα πάντα κίνδυνον. Τὰ πλοῖά της τὴν στιγμήν ταύτην (α) πολιορκοῦσι τὸν κόλπον τοῦ Ναυαρίνου.

Διαρκούντος τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῆς Τριπολιτῆας, οὐδεὶς ὑπῆρξεν εὐτυχέστερος τῆς Μπουμπουαίνας. Εἰσεβλήθη εἰς τὴν πόλιν καὶ μετὰ τοσαύτης ἐπιδειξιότητος καὶ τέχνης ἐνετύπωσε τοῖς Ὀθωμανοῖς τὴν ὑψηλὴν ἰδέαν τῆς δυνάμεως καὶ ἐπιβολῆς αὐτῆς, ὡστε ἀπαντες ἔσπευσαν, ὅπως ἐξαγοράσωσι τὴν ἐνοικίαν της. Εἰσηλθὲν ἀκόμη καὶ εἰς αὐτὰ τὰ χαρέμια τῶν Πασσάδων, αἱ εἰς ὠραία καὶ ἐντρομοὶ Ὀθωμανίδες περιεστοίχισαν αὐτὴν προσφέρονσαι ὅτι πολύτιμον, ὅπως ὑπερασπισθῆ καὶ σώσῃ αὐτάς. Ἄλλ' αἱ ὑποσχέσεις τῆς ἀσπλάγγνου γραίας ὑπῆρξαν λόγιοι κενοί. Ἀνεχώρησε μὲ τὸ πολύτιμον αὐτῆς φορτίον, ὅπως ἐναποθέσῃ αὐτὸ εἰς ἀσφαλὲς μέρος καὶ ἐπανερχομένη λάβῃ ἐτι περισσότερα.

I'

ΜΙΑΟΥΛΗΣ

Εἶνε λίαν εὐχάριστος νὰ στρέφῃ τις τὸ βλέμμα πρὸς τοιοῦτον περιδεδῶρον χαρακτῆρα, ὡς ὁ τοῦ Μιαούλη. Ὅπως ὁ ὀφθαλμὸς ἀπὸ ἀγόνου ἐρήμου, εὐχαριστεῖται νὰ ἐπαναπαύεται εἰς χλοερὸν τι μέρος γῆς, ἄμα παναυτῆται εἰς χλοερὸν τι μέρος γῆς, ἄμα παναυτῆται καὶ τὰ ἐλαττώματα ἀρχηγῶν τινῶν τῆς Ἑλλάδος στρέφεται ἀσμένως πρὸς τὸν Μιαούλην.

Ἐγεννήθη ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ βράχου τῆς Ὑδρας, ἐνθα οὐδεμία χλόη φέεται, οὔτε πηγὴ ὕδατος ὑπάρχει. Ἦτο περίπου ἐξηκοντούτης, ὅτε τὸν ἐγνώρισαν, σωματώδης, ὑψηλὸς καὶ πλήρης ἐνεργητικότητος. Τὸ πρόσωπόν του ἐξ ἐκείνων, ἄτινα ἀδυνατεῖ τις νὰ περιγράψῃ. Ἐνέπνευεν ἀγάπην καὶ σέβας ἀν καὶ οὐδὲν σημείων μεγαλείου ὑπῆρχεν, ὁμῶς ἐβλεπέ τις ἐκεῖ τὴν εὐγενῆ καρδίαν καὶ τὸν ἀποφασιστικὸν νοῦν. Ἐβλεπεν ἐν

τῷ προσώπῳ αὐτοῦ πλείστα σημεῖα, ὅπως πεισθῆ ὅτι πράγματι ἦτο τίμιος ἄνθρωπος.

Τὰ χαρακτηριστικά του ἦσαν λίαν ἀξιωματώδη, ἡ ρίς μεγάλη καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ χρώματος λεπτοκαυροῦ. Τὰ πατριαρχικά αὐτοῦ ἦσαν καὶ ἔθιμα ἐνεπείθον μεγίστην ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ξένους, καὶ πάντες οἱ ἐπισκέπται ἀπῆρχοντο ἀποκομίζοντες τὰς καλητέρας ἐντυπώσεις περὶ τῆς τιμότητος καὶ φιλοπατρίας τοῦ ἀνδρός.

Ὁ Μισαοὺλης ἐκλήρονομήσε μικρὰν τινα περιουσίαν παρὰ τοῦ πατρός του, καὶ, ὡς πάντες οἱ κάτοικοι τῶν γῶν, ἀνετράφη ἐν μέσῳ τῶν ὑδάτων. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐταξίδευε μὲ τὸ πλοῖόν του καὶ διὰ τοῦ ἐμπορίου ἀπέκτησε μεγάλην περιουσίαν, ἀπολαύων μεγίστης ὑπολήψεως παρὰ τῶν συμπολιτῶν του.

Καίτοι δὲ ἔζη βίον ἀνετον ἀπολαμβάνων ἀπασῶν τῶν ἀναπαύσεων, ὁ πλοῦτος παρέχει, καίτοι ὁ ποὺς τοῦ Ὀθωμανοῦ οὐδέποτε εἶχε μολύνη τὴν γεννέτεραν αὐτοῦ γῆν, οὐχ ἦτονον ἐπιθετὸν διακωκὸς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἔθνους αὐτοῦ, καὶ μετὰ πολλῶν ἄλλων εὐγενῶν πατριωτῶν ἠσθάνετο ἀλγῶν τὴν δεινὴν καὶ ἐξευτελιστικὴν θέσιν, ἐν ἣ ἡ Ἑλλάς εὐρίσκειτο, ἦτο δὲ ἔτοιμος καὶ πρόθυμος νὰ θυσιάσῃ ζῶν καὶ περιουσίαν πρὸς ἀπελευθέρωσιν αὐτῆς.

Δὲν ἦτο τῆς γνώμης ἵνα ὁ ἀγὼν ἀρχίσῃ ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἤρξατο, διότι ἐφρόνει ὅτι ὁ λαὸς δὲν ἦτο προητομασμένος, ὅπως διεξαγάγῃ αὐτὸν αἰσίως. Ἄλλ' ἅμα οἱ Ἕλληνες ἠγέρθησαν, ὅπως πολεμήσωσι κατὰ τοῦ τυράννου, ὑπῆρξεν ἐκ τῶν πρώτων τῶν παρουσιασθέντων ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ὅπως ἀγωνισθῆ τὸν καλὸν ἀγῶνα θυσιάζων περιουσίαν καὶ δίδων τὸ παράδειγμα τῆς ὑπακοῆς πρὸς τὴν κυβέρνησιν καὶ τῆς ἐντελοῦς ἀφιλοκερδείας ἐν ὅλαις αὐτοῦ ταῖς ἐνεργείαις καὶ πράξεσι. Διεκριθῆ δὲ διὰ τὰ ἐν θαλάσῃ ἠρωικά αὐτοῦ κατορθώματα, καὶ τὸ περίδοξον αὐτοῦ ὄνομα θὰ ζῆ ἀθάνατον ἐν ταῖς δέλτοις τῆς νεωτέρας ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ χαρακτήρ του ὑπῆρξεν ἀκηλίδωτος. Οὐδέμια φωνὴ ὑποφίας ἢ ἀμφιβολίας ἠγέρθη ποτὲ κατ' αὐτοῦ, μάλιστα δέ, — ὅπερ εἶνε σπάνιον παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, — ἀπαντα τὰ κύμματα ὁμοθυμῶς ἐξεφράσθησαν περὶ τοῦ ἀληθοῦς, εὐκρινεοῦς καὶ ἀφιλοκερδοῦς αὐτοῦ πατριωτισμοῦ. Ἐὰν δὲ κακόβουλος τις ἐτόλμα ποτὲ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἐλαχίστην ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ πατριωτισμοῦ του, τοῦτο ἤθελε φανῆ τοσοῦτον παράδοξον εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅσον εἰς τοὺς Ἀμερικανούς, τὸ νὰ ἀκούσωσιν ἀμφισβητούμενον τὸν πατριωτισμὸν τοῦ Οὐάσιγγτωνος.

ΙΑ ΟΔΥΣΣΕΥΣ

Ὁ πολυθρύλιτος οὗτος ἀνὴρ εἶχε παράστημα συμμετρικόν, πρόσωπον ἐκφραστικόν καὶ ὠραῖον, ἀλλ' οὐχ ἑλκυστικὸν ἢ συμπαιθεῖ. Οἱ μικροὶ καὶ ἀπαστρέπτοντες αὐτοῦ ὀφθαλμοὶ εἰδείκνουν σκληρότητα, ὑποψίαν καὶ ἀστάθειαν πάντες δὲ οἱ γνωρίζαντες αὐτὸν ἐκ τοῦ πλησίον ὁμολόγησαν ὅτι ἦν βί-

αιος, φιλάργυρος, ἐκδικητικὸς καὶ εὐμεταβλήτου χαρακτήρος. Τὰ πᾶθη του ὑπῆρξαν ὀρμητικά, ἀλλ' ἡ βία καὶ ἡ σκληρότης του δὲν ἦσαν ὑπερβολικαί. Ἐκείνητο τὴν ἰκνυτότητα νὰ ἐπιτηδεύηται οὐρανὸν ἀρετῆν, ὡς ἐκ τοῦτου ἠδύνατο νὰ πράξῃ λίαν καλὴν ἢ λίαν κακὴν πράξιν, ἀναλόγως τῶν περιστάσεων. Πρὸς δὲ τούτους οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς μεγίστης αὐτοῦ ἰκανότητος καὶ σταθερότητας, ὅπως ἀκολουθήσῃ τὴν ὁδόν, ἣν τὸ συμφέρον ὑπεδείκνυεν. Οὐδόλως ἦν πιστὸς εἰς τὴν θρησκίαν του, τὸ δὲ ὄνομα τῆς ἐλευθερίας οὐδέποτε ἔμαθε νὰ σέβηται. Διὰ τὴν πατρίδα, — τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, — ἦν ὁ ἐσχατος, ὅπως αἰσθανθῆ ἢ τοῦλάχιστον προσποιηθῆ ἐνθουσιασμὸν τινα. Ἄλλ' ἡ βαθεῖα γνώσις τοῦ χαρακτήρος καὶ τῆς κυβερνήσεως τῶν Ὀθωμανῶν, τὰ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν βία καὶ ἡ ἀπιστος καὶ ψευδὴς αὐτῶν φιλία, παρώτρυναν αὐτόν, ὅπως καταφρονῆσῃ αὐτοὺς καὶ ἐγκολπωθῆ τὸν ἀγῶνα. Ἦγετο δὲ καὶ ἐφέρετο ἐκ κομμητικῶν συμπαθειῶν καὶ ἐκ τοῦ ἰδίου συμφορόντος.

Τοιοῦτος ὁ χαρακτήρ τοῦ Ὀδυσσεὺς κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἐάν δὲ ὑπῆρχεν ἀμφιβολία περὶ τῆς εὐκρινείας τοῦ πατριωτισμοῦ αὐτοῦ, ἐπακόλουθα συμβεβηκότα δυστυχῶς ὑπεστήριξαν τὴν ἀμφιβολίαν ταύτην καὶ ἀπέδειξαν, ὅτι ἂν καὶ ἔτρεφεν ἀσπονδὸν μῖσος κατὰ τῶν Τούρκων καὶ ἐπιθυμίαν ἵνα ἡ Ἑλλάς ἐλευθερωθῆ, ὁμοῦς ἢ πρὸς τοὺς πολιτικοὺς ἀντιπάλους αὐτοῦ ἔχθη ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε πολλὰκις παρέβλεψε καὶ ἐθυσίασε τὰ τιμολογῆ συμφορόντα τῆς πατρίδος χράν τῶν ἰδίων, ἄτινα βεβαίως ἦν ἀνόητος νὰ φρονῆ ὅτι ἦσαν κεχωρισμένα τῶν τοῦ ἔθνους του.

Ἄμνην οἱ φίλοι του ἔλεγον ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ παρκαλώσῃ τὸν ἐσθάλοντα στρατὸν τοῦ Δράμακῃ, οὗτος οὐδόλως προσεπαθήσε νὰ ἐμποδίσῃ αὐτόν. Μᾶλλον προσεπαθῆν νὰ δικαιολογήσῃαι τὴν πρὸς τὸν Μαυροκορδάτον ἔχθη του· εἶχε καθῆκον ἱερὸν νὰ ἐκτελέσῃ τὰ σχέδια τοῦ Προέδρου τῆς κυβερνήσεως, ἀνευ τῆς ἐλαχίστης παρατηρήσεως ἢ ἐπικρισεως, καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ ἵνα τὰ προσωπικὰ ἢ κομματικὰ μίσθη τυφλώσωσιν αὐτόν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ ἐνεργήσῃ κατὰ τῆς πατρίδος του, εὐνοῶν τὸν ἀσπονδὸν αὐτῆς ἐχθρόν, τὸν Τούρκον.

ΙΒ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ

Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἦτο ὁ πλουσιώτερος τῶν Ὑδραίων, λίαν γνωστὸς ὡς ἐμπόρος καὶ σεβαστὸς διὰ τὴν ἄκραν αὐτοῦ τιμιότητα. Κατὰ τὸ 1826 ἐχηρημάτις πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, θέσιν ἦν ὄφειλε τῇ πατρίδι του Ὑδρα, διότι μετὰ τὴν πτώσιν τῶν στρατιωτικῶν ἀρχηγῶν ἐνομιόθη λίαν ἐπάναγκες, ἵνα οἱ Νησιῶται λάθωσι τὰς ἡνίας τῆς κυβερνήσεως. Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς τιμιότητος του οὐδὲν ἄλλο προσόν ἢ προτέρημα ἐκείνητο, μάλιστα δὲ ἐνεκα τῆς ἀπειθείας αὐτοῦ ἐγένετο πρόξενος πολλῶν κακῶν.

Ὁ Γεώργιος Κουντουριώτης ἦν περίπου πέντε καὶ πενήντα ἔτων τότε, μεσαίου

ἀναστήματος, εἶχε τὴν μορφήν ἐλαίωχρον, τὸ πρόσωπον πρῶον, ἀλλ' οὐχ καὶ ἐκφραστικόν, ἦτο βραδύς, ψυχρὸς, ἀνευ ὀρμῆς παθῶν καὶ ὑπερβαλλόντως ἰσχυρογνώμων, ἀλλ' ὁ δυνάμενος νὰ κρύπτῃ τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐπίδρασιν ἠδύνατο νὰ ἐπιβάλληται εἰς αὐτόν. Ἡ πολιτικὴ του ἦν λίαν περιορισμένη, καίτοι δὲ προσεφέρθη νὰ ὑπηρετήσῃ δωρεάν, οὐχ ἦτονον διώρισεν εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς δημοσίας θέσεις ἀπαντας τοὺς ἐν Ὑδρᾷ συγγενεὶς καὶ φίλους, ὅπερ δυσπρόστητος μεγάλως τὸ πλεῖστον τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀπέδειξε κατὰ μέγαν βαθμὸν τὰς φυλετικὰς διακρίσεις, αἰτινες ἀνέκαθεν ὑπῆρξαν ἐν Ἑλλάδι. Ἀνεξαρτήτως τοῦ ὅτι οἱ Ὑδραῖοι καὶ Σπεισιῶται ἦσαν νησιῶται, ἐνομιόζοντο παρὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων ἀπόγονοι Ἀθβανικῆς ἀποικίας, καίπερ δὲ ἐνωθέντες μετ' αὐτῶν ἐν τῷ μέγῳ ἀγῶνι τῆς ἀνεξαρτησίας, οὐχ ἦτονον οὐδεμίαν συμπαθειᾶς ἀπηύλατον, τὸ δὲ χεῖριστον πάντων, ὅτι ἐθεώρουν αὐτοὺς ὡς ξένους τῆς αὐτῆς θρησκείας. Ἡ φυλετικὴ αὐτῆ διαίρεσις προέκυψεν, ὡς μὴ ὄφειλεν, ἐκ τῆς γλώσσης καὶ τῆς ἐπιμονῆς, μεθ' ἧς οἱ ἀπόγονοι οὗτοι τῶν Ἀθβανῶν ἦσαν προσκεκολλημένοι εἰς τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῶν προγόνων αὐτῶν. Ὁ Πελοποννήσιος ἐθεώρει τὸν Κύπριον, οὗτος ἡ γεννέτερα νῆσος ἦτο λίαν ἀπομακρυσμένη, — μᾶλλον συμπατριώτην καὶ γείτονα, ἢ τὸν Ὑδραίων τὸν εὐρισκόμενον μόνον 12 μίλια μακρὰν τῆς Πελοποννήσου. Ὅθεν ἡ ἀξιοσημειωτος αὐτῆ προτίμησις ἢ δοθείσα τοῖς νησιώταις ὑπῆρξε μεγάλη καὶ προφανῆς βλάβη τοῖς λοιποῖς Ἕλλησι, καὶ τὸ μέτρον λίαν ἄφρον καὶ ἀντιπολιτικόν. Αἱ πλείστα πράξεις τοῦ προέδρου τῆς κυβερνήσεως, καίπερ προϊόντα τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ Μαυροκορδάτου ἢ τοῦ Κωλέττου, ὑπῆρξαν ἀξιόμμεπτοι καὶ κατακριτέαι.

Ἄλλὰ πόσον εὐκολον εἶνε νὰ ἀποκαλύπτῃ τις τὰ λάθη τῶν ἄλλων λέγων τί ἔπρεπε νὰ γείνη, παρελθούσης τῆς κρίσεως! «Πόσον εὐκολον», ἐκραύγασαν πάντες, ὅταν εἶδον τὸν Κολομβόν ἐναποθέτοντα τὸ ὄν ἐπὶ τῆς τραπέζης!...

Τῇ ἀληθείᾳ οὐδεμία δικαιοσύνη ἀπεδόθη τοῖς Ἕλλησιν! Ἀνέκαθεν ὑπῆρξε συνήθεια νὰ κατηγορῶσιν αὐτοὺς διὰ τὰ λάθη, ἄτινα διέπραξαν. Ἄλλ' ἦτο ποτὲ δυνατὸν ἄνδρος γεννηθέντες καὶ ἀνατραφέντες ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ δεσποτισμοῦ, τῆς βαρβαρότητος καὶ τῆς ἀμαθείας, μὴν δὲ παραδείγματα ἔχοντες τὴν ραδιουργίαν καὶ τὴν ἀπάτην, νὰ ἀποκατασταθῶσιν ἐν μιᾷ στιγμῇ εὐπαιδευτοὶ καὶ ἐνάρετοι, ὅπως ἐπιτελέσωσι τὸ δύσκολον ἔργον τοῦ κυβερῆν, ἢ τὸ ἐπιδυσκολώτερον τῶν καλῶν καὶ τιμίων πολιτῶν; Διὰ τί οἱ ἄνθρωποι αἰτιῶνται αὐτῶν διὰ τὰ λάθη, εἰς ἃ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἤθελον ὑποπέσειν, ἐὰν εὐρίσκοντο ἐν τῇ ἰδίᾳ λύσει; Διὰ τί δὲν θέτουσιν ἑαυτοὺς εἰς τὴν θέσιν τῶν Ἑλλήνων καὶ εἶτα νὰ κρίνωσι τὰ πράγματα; Οἱ Ἕλληνές εἰσι νῆπια ὡς πρὸς τὴν τέχνην τοῦ κυβερῆν, ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ νῆπια ὑπισχυόμενα μεγάλην καὶ γιγαντιαίαν πρόδον!

(Ἐπεξεῖ συνέχεις) Γ.Α.Κ.

Η ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΤΗΣ ΝΟΜΑΔΙΚΗΣ ΣΟΦΩΝΙΑΣ (')

(Κρητικὴ καὶ αἰσθητικὴ μελέτη).

Ἡ Ἑλληνικὴ κλασικὴ ἀρχαιότης, ἡ τοσοῦτον ἐπιδράσασα καὶ ἐμπνεύσασα ἐν τοῖς διαφοροῖς καὶ ποικίλοις εἰδεῖσι τοῦ τε ἐγγράφου λόγου, τῆς καλλιτεχνίας καὶ τῆς μουσικῆς, πάντα μὲν τὰ ἔθνη τῆς Ἑσπερίας, ἰδιαζόμενα, δὲ τοὺς Γερμανοὺς καὶ τοὺς Γάλλους, ἢ Ἑλληνικὴ αὐτῆ ἀρχαιότης, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς Δουδοβίου τοῦ ΙΑ', καὶ ἐν τοῖς ἐφεξῆς χρόνοις εἶχε φθάσει εἰς τὸ ἄκρον αὐτοῦ τῆς ἐκυτῆς ἐπιρροῆς καὶ, εἰ δυνατὸν εἶπεν, ἐπιδηλητικότητος, εἰς οἷαν οὐδ' ἐπ' αὐτῶν τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων, ὅτε ὡς διηγεῖται ὁ ἀγαθὸς Πλούταρχος κοῦ μόνον γραμματικοὶ καὶ σοφιστὰι καὶ ρήτορες, ἀλλὰ καὶ πλάσται καὶ ζωγράφοι καὶ πῶλαν καὶ σκυλάκων ἐπιστάται καὶ διδάσκαλοι θήρας Ἕλληνας ἦσαν περὶ τοὺς νεανίσκους.

Οὕτως ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς συγχρόνους Ἕλληνας τοὺς πᾶν ὁ, τι γαλλικὸν καὶ ξένον ἀντιποιοῦμενους, οἱ τότε ἀμαζόντες ποιηταὶ καὶ καλλιτέχναι πάσας αὐτῶν τὰς ὑποθέσεις ἐν τε τῇ ποιήσει καὶ τῇ τέχνῃ ἐλάμβανον ἐκ τῆς Ἑλληνο-ρωμαϊκῆς ἐποχῆς, ὡς ἀπὸ ἀνεώτου ἐμπνευστικῆς πηγῆς, ἦν ἐλάμβανον ὅσον οὐδεὶς ποτε οὐδαμῶς θνητός, μετ' αὐτῶν τῶν Ρωμαίων ἐξαίρουμένων τῶν ἐσπεριωθέντων ὁ, τι δῆποτε καλόν, ἀρκεῖ νὰ ἦτο ἑλληνικόν. Ποίησις, ἱστορία, μυθιστορία, θέατρον, γλυπτικὴ, ζωγραφικὴ καὶ ἐν γένει πᾶσαι αἱ καλαὶ τέχναι, τὰ πάντα ἔφερον τὸν ἀρχαίων ρυθμόν, τὸν παλαιὸν ἐκείνου σοβαρὸν τύπον, ὅστις αὐτᾶς ἔδεικνυται ἐν τοῖς ἀθανάτοις μνημείοις τῶν πατέρων ἡμῶν.

Τὰ μεγαλεῖτερα καὶ ἐπισημότερα τῆς ἀρχαιότητος γεγονότα, ὡς καὶ τὰ πρόσωπα τὰ δρᾶσιν ἐν οἰκδῆποτε τῶν τότε γνωστῶν ἠπείρων, κατέστησαν ἀντικείμενον τῆς ποιήσεως καὶ τῆς καλλιτεχνίας· δὲν ἦτο λοιπὸν καὶ πρέπον καὶ πρωτοτυπώτερον ἴσως ἀναδραμοντῆς καὶ περαιτέρω τῆς μεγάλης Ἀφρικανικῆς χώρας τῆς σχεδὸν ἀδιεξερευνητοῦ καὶ ἀμελετήτου, νὰ εὐρωμεν θέμα κειμηλίον πάντα τὰ στοιχεῖα καλλιτεχνήματος ἐπιτυχούς;

Ἐπρεπε νὰ ἀρεθῆ οὕτως ἀπαρατήρητος βασίς τις ἐν τῇ ἀπεράντῳ Λιβυκῇ Σαχάρῃ, ἀδάμας τις τῆς Νομαδικῆς ἐν Ἀφρικῇ χώρας, ὅστις διὰ μὲν τῆς λήψεως αὐτοῦ ἀπεθάρμβωσι καὶ μονοῦδα ἀπεσκότισε τὰς Ρωμαϊκὰς ὄψεις τῶν Ὑπᾶτων καὶ τῶν Ἐπάρχων, διὰ δὲ τῆς σκληρότητος ἀντέτεχεν ἐναντίον τῶν κολοσιαίων δυνάμεων τῆς κοσμοκράτορος Ρώμης;

Ὁ ἀδάμας οὗτος εἶνε ἡ περιλάλητος ἐπὶ καλλοῦ καὶ φιλοπατρῆς ἡγεμονίας τῆς Νομαδικῆς Σοφωνίας.

(') Τὸ κύριον τοῦτο ὄνομα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι συγγραφεῖσιν ἀπαντᾷ καὶ ὡς ἔξῃ: Σοφῶνα (Διόδωρ.) Σοφονία ἢ Σοφονία (παρ' Ἀππιανῶ) καὶ κατὰ τὸν λεξιλογόγραφον U. Ch. Rost Σοφονισθα, παρὰ δὲ ταῖς λατινικὰς δέλτους Sophonisba. (Tit. Livius, S. Italicus). Τὸν τύπον Σοφονίς ἔχουσιν ὅτε Δίωνα ὁ Κασσιος καὶ Ἰωάννης ὁ Ζωναράς.

Ἀντικρὺ τῆς νοτιωτάτης ἰσπανικῆς χερσονήσου τῆς χώρας ταύτης τοῦ χρυσοπέδου γος ἔρωτος καὶ τοῦ αἵθοπος οἴνου, ἐφ' ἧς αἱ μνημονεύμεναι ἐν τῇ ἱστορίᾳ Ἡράκλειος Σηλαί (') ἐκείναι, αἰτινες ἀπέτελουν μετὰ τῶν Γαδείρων (Κάδειξ νῦν) τὸ ἐσχατον ὄριον τῆς ἀρχαίας ἀκτοπολιτικῆς ναυτιλίας ὡς τὸ λόγιον ἐκείνο σημαίνει:

Πέραν Γαδείρων οὐ περατὸν καὶ ὡς οἱ νεώτεροι κυριολεκτικώτερον ἐφρασθέντες εἶπον:

En partant de Sorrente :
Nous étions trente
En arrivant à Cadix
Nous étions dix

δηλοῦντες τὸν ἀπὸ Σαρρέντου τῆς Ἰταλίας μέχρι Γαδείρων, πέραν τοῦ πορθμοῦ Γιβραλτάρ, τρικυμιώδη πλοῦν, ἀντικρὺ τῆς Ἰσπανικῆς χερσονήσου ἔκτεινεται ἀπέραντος καὶ σχεδὸν εἰσέτι ἀγνωστός, μεθ' ὅλας τὰς ἐπιχειρηματίας ἐκδρομὰς τοῦ πείσμονος ἐξερευνητοῦ Stanley, χώρα, ἡ Ἀφρικῇ. Ἐπὶ τοῦ ΒΔ. μέρους τῆς ἀγανῶς ταύτης ἠπείρου κατέχευε σπουδαίαν ἔκτασιν ἀρχαιότατον Βασιλεῖον λαοῦ ἰσχυροῦ καὶ ἱπποτικωτάτου, τὸ Βασιλεῖον τῆς Νομαδικῆς (ἐκ τοῦ νομαζ—άδος) ὡς λέγει ἡ ἀρχαία Γεωγραφία, ἢ τῆς Νομηδικῆς ὡς καλεῖται σήμερον.

Τὸ Βασιλεῖον τοῦτο πρὸς Β ὑπὸ τῆς Μεσογείου ὀρίζομενον, πρὸς Α ὑπὸ τῆς Τούρκικης, πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Μαλέας καὶ πρὸς Ν ὑπὸ χωρῶν ἀγνώστων καὶ ἀκαλλιεργητῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, διηρείτο εἰς μικρά, μακροσκοπικὰ κρατίδια ἔχοντα βασιλεία ἀνεξαρτητοῦ, ὡς αἱ ἀρχαιόταται Ἑλληνικαὶ πολιτεῖαι, νόμους ἰδίους καὶ ἰδιαιτέραν ἕκαστον ἐσωτερικὴν διοίκησιν μὴ ἐπιτρέποντα τὴν ἀνάμειξιν τοῦ ἐνὸς εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ δευτέρου.

Ἀκριβῶς δὲν εἶνε γνωστὴ ἡ σημερινὴ αὐτῆς τοποθεσία, ἀλλ' ἐὰν εἰς τὰς περιγραφὰς τῶν τε ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων συγγραφέων βασισθῶμεν, ἡ ἀρχαία Νομαδικὴ κατέχευε τὰς σημερινὰς χώρας Ἀλγερίας, Κωνσταντινῆν καὶ τὸ Βαίλιχ τῆς Τύνιδος καὶ ἐξτείνετο μέχρι τοῦ ἐσχατοῦ ὄριου τῆς ΒΔ. Ἀφρικῆς ἐναντι τοῦ Γιβραλτάρ.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν κρατιδίων αὐτῆς δύο ἦσαν τὰ σχετικῶς μεζινα καὶ ἰσχυρότερα, τὸ τῶν Μασσουλίων, οὗτινος ἔβασίλευεν ὁ Γάλας πατὴρ τοῦ ἀνδρείου Μασσανάσση καὶ μετὰ ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ Μασσανάσσης καὶ τὸ τῶν Μασσουλίων, μετὰ πρωτοουσίας τῆς παραποτάμου Κίρτης, οὗτινος ἦρχεν ὁ Σύφαξ ἐπίσης ἀνδρείος καὶ γενναῖος βασιλεὺς, ἀλλὰ σύμμαχος τῶν Ρωμαίων ἐχόντων ἤδη διηνεκεῖς πολέμους πρὸς τοὺς γείτονας αὐτῶν Καρχηδονίους.

Εὐρισκόμεθα ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ δευτέρου Καρχηδονιακοῦ πολέμου (218—203 π. χ.) Οἱ Καρχηδόνιοι νικηταὶ καὶ τροπαίουχοοὶ διὰ τοῦ Ἀσδρούβα καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀννίβα (') διήλασαν διὰ τοῦ πορθμοῦ

(') Τῶν Σηλαῶν τούτων ἡ μὲν μία κειμένη ἐπὶ τῆς Ἰσπανίας (Κάλης) διετηρήθη ἐπὶ μακρὸν, ἡ δὲ ἕτερα ἐπὶ τῆς Ἀφρικῆς (Ἀβυλα) καταστράφη λίαν ἐνωρίς ὑπὸ τῶν Βαρβάρων τῆς ἠπείρου ταύτης λαῶν.

(*) Ἄλλοι λέγουσιν ὅτι ὁ Ἀσδρούβας οὗτος δὲν ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Ἀννίβα, καθότι ὁ μὲν Ἀσδρούβας ρητῶς παραδέχεται ἡμῖν ὅτι εἶχε πατέρα τὸν Γίσκων, ὁ δὲ

εἰς τὴν Ἰθέρην καὶ τὴν λοιπὴν Ἰταλίαν παντοῦ κινῶντες καὶ δοξαζόμενοι, ὅτε καὶ ὁ ἀνδρείος τῶν Μασσουλίων βασιλεὺς Γάλας ἔστειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μασσανάσσην εἰς Καρχηδόνα διὰ νὰ διδαχθῆ τὰ πολεμικὰ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἰσχύος, ἐν τῇ χώρᾳ τῆς πολυπαθοῦς Διδοῦς.

Ἦτο μόλις δέκα καὶ ἐπτὰ ἔτων, ὠραίου καὶ ὑψηλοῦ ἀναστήματος, ὡς λέγει ὁ Ἀππιανός, ἐπὶ μακρὸν δὲ ἐν τοῖς ὅπλοις ἐκγυμνασθεὶς κατέστη οὕτω τέλειος τύπος καλοῦ κάγαθοῦ στρατιώτου. Ἡ ὠραιότης αὐτοῦ διεδίδετο ἀπὸ τὴν Καρχηδόνα, στόματα παρθένων καὶ νέων ἔψαλλον τὸ εὐσταλές καὶ ὠραῖον σῶμα αὐτοῦ καὶ πᾶσαι ἠύχοντο νὰ ἦσαν σύζυγοι τῷ Μασσανάσση.

Ἀσδρούβας ὁ υἱὸς τοῦ Γίσκωνος στρατηγὸς τῶν Καρχηδονίων εἶχε θυγατέρα ἐξαισία καλλονῆς καὶ ἀξιοζήλου μαθήσεως, ἥτις κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν περὶ Καρχηδονιακῶν πραγμάτων γραψάντων ἦν τὸ τε κάλλος ἐπιφανῆς καὶ παιδεία πολλὴ καὶ γραμμάτων καὶ μουσικῆς ἠσκημένη, ἀστεία τε καὶ αἰμύλος καὶ οὕτως ἐπαφροδίτος, ὥστε ὀφθαίσα ἢ καὶ ἀκουσθεῖσα μόνον καὶ τὸν πᾶν δυσέρωτα νὰ ὑποδουλώσῃ (!). Πλὴν ἡ αἰσθητὴ ἀρετὴ, ἥτις κατέστησε τὴν γυναῖκα ταύτην μεγάλην καὶ ἐνδοξὸν δὲν ἦτο ἡ παγκόσμιος αὐτῆς ὠραιότης, — Οὐχί, ἦν ἡ φιλοπατρία αὐτῆς ἢ ἀγαν ἐνθουσιώδης καὶ σχεδὸν τυφλῆ.

Τὴν κόρην ταύτην τοιαύτην οὖσαν καὶ ὑπὸ τοσοῦτον προτερημάτων κοσμομένην, εἰ καὶ μεζινα αὐτοῦ τὴν ἡλικίαν — διότι αὐτὴ ἦν 23 περίπου ἔτων — ἠγάπησε καὶ ἠγάπησεν ἔμμανῶς ὁ δικαιοπατέης Μασσανάσσης. Ἦτο πολὺ φυσικὸν ἀνηγαπήθη ἔξιόν καὶ ὁ ἔρωσ αὐτῶν κατέστη γνωστός καὶ σχεδὸς παροιμιώδης ἐν Καρχηδόνα, ἐνθα ἐγένετο τὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας. Οἱ πάντες περὶ Μασσανάσση καὶ Σοφωνίδος ὤμιλον, οἱ πάντες τὸν ἔρωτα αὐτῶν ἐμακάριζον· ὁ δὲ πατὴρ τῆς κόρης Ἀσδρούβας ἀπεφάσισε νὰ τελέσῃ ἐπισήμως τὴν μνηστείαν τῶν δύο ἐρωμένων, ἵνα οὕτω διὰ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἐξασφαλισθῆ ὁ πρὸς ἀλλήλους ἔρωσ.

Ἐχουσι δίκαιον οἱ εἰπόντες ὅτι ὁ ἔρωσ, ὁ ἀληθὴς καὶ ὑψηλός, εἶνε τὸ μέγιστον ἐλατήριον τῶν ὑπερφυῶν ἐν τῷ κόσμῳ πράξεων. Ὑπὸ τῶν ἔρωτος καὶ ὁ ἡμέτερος Μασσανάσσης κινούμενος καὶ ἵνα δείξῃ τῇ μνηστῇ αὐτοῦ τὴν δύναμιν τῆς τε ψυχῆς καὶ τὴν σωματικῆς, διεγείρει τὸν πολὺν αὐτοῦ πατέρα Γάλαν ἐναντίον τῶν Ρωμαίων, ἐχθρῶν ὄντων ἀνέκαθεν τῶν Καρχηδονίων, καὶ ἐναντίον τοῦ ἐτέρου ἐπισήμου βασιλέως τῆς Νομαδικῆς, τοῦ Σύφακος, ὅστις συνεμάχεαι αὐτοῖς. Ἡ τύχη εὐνοεῖ αὐτόν καὶ ὀδηγεῖ δις νικητὴρ τὰ ὅπλα αὐτοῦ κατὰ τοῦ Σύφακος.

Ἦσαν αἱ πρῶται αὐτοῦ νίκαι τὰ πρωτόλεια τοῦ ἦδη εὐτυχῶς προκαταρξέμενου ἀγῶνος ὑπὲρ τῆς πατρίδος τῆς ἐρωμένης αὐ-

δέυτερος τὸν Ἀππιανόν, ἀλλὰ τὴν γνώμην ταύτην καίπερ ὑπὸ ἄλλων ἄλλως φερομένην ἐνταῦθα τοῦλάχιστον δὲν ἀποδεχόμεθα διὰ τὴ

του, έπρεπε δὲ νὰ νικήσῃ διὰ τὴν φανή αξίον τῆς ὀραίας θυγατρὸς τοῦ στρατηγοῦ Ἀσδροῦθα, τοῦ αὐθεντοῦ δευτέρου Καρχηδονίων κατὰ τὸν Ἀππιανόν, —καὶ κατὰ τῶν Ρωμαίων καὶ τῶν συμμάχων αὐτῶν, οἵτινες μανιώδεις καὶ ἐκ προκαταλήψεως τρόπον τινὰ ἐμίσησαν τοὺς Καρχηδόνιους καὶ ἐζήτουν τὴν ἐκ τῶν γεωγραφικῶν χάρτων ἐξόντωσιν αὐτῶν.

Πόλεμος λοιπὸν πρὸς τοὺς Ρωμαίους καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν ἦν τὸ κύριον μέλημα τοῦ νεαροῦ ἑραστοῦ τῆς Σοφωνίδος. Ἡ Καρχηδὼν διέλαλε τὰς νίκαις αὐτοῦ καὶ ἡ Σοφωνίς προσέωρα τὴν πατρίδα αὐτῆς μεγάλην καὶ ἐνδοξον. Εἰς ἀσπασμὸς αὐτῆς ἤναψε τὴν φιλοδοξίαν ἰδέαν τοῦ Μασσανάσση καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν διελθὼν μετὰ στρατοῦ Καρχηδονίων καὶ Νομάδων τὸν πορθμῶν τοῦ Γιβραλτάρ περιουῖται εἰς Ἰσπανίαν, ἵνα συναντήσῃ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ Ἀσδροῦθαν μαχόμενον ἐκεῖ ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς ανεξαρτησίας τῶν Καρχηδονιακῶν κατακτήσεων. Ἡ νίκη προεπορεύετο τῶν στρατιῶν αὐτοῦ συνάψας δὲ μάχην νικήσας τοὺς Ρωμαίους στρατηγούς Γνάιον καὶ Πόπλιον Σικπιῶνα. Πανταχοῦ τὰ Καρχηδονιακὰ ὄπλα ἐστέρησαν ὑπὸ δάφνης, ἐν Ἰταλίᾳ ὁ περιβόητος στρατηγὸς Ἀννίβας, θεὸς τῆς μνηστῆς αὐτοῦ, ἐνίκησε πλέον ἢ δεκάκις τοὺς Ρωμαίους καὶ αὐτὸς μετὰ τοῦ πενθεροῦ Ἀσδροῦθα ἔδρασε δόξαν καὶ κλέος ἐν Ἰσπανίᾳ. Ἄλλ' ἡ καλλονὴ τῆς Σοφωνίδος ἠρέθισε τὰ νεῦρα τοῦ δις ἠττηθέντος ὑπὸ τοῦ μνηστῆρος αὐτῆς Σύφακος, ἐνωθεὶς δ' οὗτος μετὰ τοῦ ἐξ Ἰταλίας μετὰ στόλου καὶ στρατοῦ κατακλείσαντος Σικπιῶνος ἐλεηλάτει τὴν χώραν τῶν Καρχηδονίων, ἀπειλῶν γενικὴν καταστροφήν καὶ ἀποδίδων οὕτω τὴν reванше τῶ ἀπόντι Μασσανάσση. Οἱ Καρχηδόνιοι φοβούμενοι τὴν συμμαχίαν ταύτην τοῦ Σύφακος πρὸς τοὺς Ρωμαίους δίδουσαν αὐτῶ εἰς γάμον τὴν θυγατέρα τοῦ ἀπόντος στρατηγοῦ τῶν Ἀσδροῦθα ἀνταλλάσσοντες τὴν δόξαν διὰ τῆς ἀτιμίας!

Ὁ Σύφαξ κατάρθωσε τὸ ποθοῦμενον, ἡ Σοφωνίς ἐγένετο σύζυγος καὶ δούλη του· ὁ νικητὴς αὐτοῦ Μασσανάσσης ἠτιμάσθη. Ἐξεδιέκηθη.

Ἡ δυστυχὴς Σοφωνίς, ἡς ἀκούσας, χάριν τῆς πατρίδος ἀπέσπασε τὴν καρδίαν ἀπὸ τοῦ προσφιλοῦς αὐτῆ Μασσανάσση, ἐγένετο ἡ ἀθλιωτέρα τῶν γυναικῶν. «Ὁ Μασσανάσσης! Ὁ Μασσανάσσης! ἰδοὺ τὸ ἴνδαλμα αὐτῆς, ἰδοὺ ὁ πόθος, ἡ ζωὴ, ἡ ψυχὴ αὐτῆς—καὶ ὅμως ὁ Μασσανάσσης νικῶν ἐν Ἰσπανίᾳ ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὑπὲρ αὐτῆς ἠγνόει τὴν ἀτιμίαν, τὴν προδοσίαν, τὸν θάνατον, εἰς ὃν ἔρριψεν αὐτὸν· τίς; ἡ ἐρωμένη αὐτοῦ Σοφωνίς!

Ὁ Σύφαξ κατάρθωσε τὸ ποθοῦμενον, ἡ Σοφωνίς ἐγένετο σύζυγος καὶ δούλη του· ὁ νικητὴς αὐτοῦ Μασσανάσσης ἠτιμάσθη. Ἐξεδιέκηθη.

Ἡ δυστυχὴς Σοφωνίς, ἡς ἀκούσας, χάριν τῆς πατρίδος ἀπέσπασε τὴν καρδίαν ἀπὸ τοῦ προσφιλοῦς αὐτῆ Μασσανάσση, ἐγένετο ἡ ἀθλιωτέρα τῶν γυναικῶν. «Ὁ Μασσανάσσης! Ὁ Μασσανάσσης! ἰδοὺ τὸ ἴνδαλμα αὐτῆς, ἰδοὺ ὁ πόθος, ἡ ζωὴ, ἡ ψυχὴ αὐτῆς—καὶ ὅμως ὁ Μασσανάσσης νικῶν ἐν Ἰσπανίᾳ ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὑπὲρ αὐτῆς ἠγνόει τὴν ἀτιμίαν, τὴν προδοσίαν, τὸν θάνατον, εἰς ὃν ἔρριψεν αὐτὸν· τίς; ἡ ἐρωμένη αὐτοῦ Σοφωνίς!

Ὁ Σύφαξ κατάρθωσε τὸ ποθοῦμενον, ἡ Σοφωνίς ἐγένετο σύζυγος καὶ δούλη του· ὁ νικητὴς αὐτοῦ Μασσανάσσης ἠτιμάσθη. Ἐξεδιέκηθη.

Ὁ Σύφαξ κατάρθωσε τὸ ποθοῦμενον, ἡ Σοφωνίς ἐγένετο σύζυγος καὶ δούλη του· ὁ νικητὴς αὐτοῦ Μασσανάσσης ἠτιμάσθη. Ἐξεδιέκηθη.

Μασσανάσσης ἠτιμάσθη ἐν τινὶ μάχῃ πρὸς τὸν Σικπιῶνα. Ἡ λύπη τοῦ Μασσανάσση ἦν μεγίστη, ὅτε ἰδὼν κινδύνει καὶ τὴν ἀτιμίαν τῶν Καρχηδονίων δόντων τὴν μνηστῆν αὐτοῦ Σοφωνίδα τῶ Σύφακι· ὁ ἀνὴρ μικροῦ δὲν ἠτύοκτονε μετὰ τὰς δύο ταύτας ἀποτυχίας, ἀλλ' ἔσωσεν αὐτὸν ὁ ἄσπονδος αὐτοῦ ἐχθρὸς Σικπιῶν, ὅστις αἰχμαλωτίσας, ὡς εἶπομεν, τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ Μασσανάσσην, ἀντὶ τὴν θανατώσῃ αὐτόν, πλουσίως δώροις δωρήσας ἀπέστειλε πρὸς τὸν θεῖον αὐτοῦ. Ἡ διαγωγή αὐτῆ, ἡ ὄντως ἀνδρική καὶ ἱπποτικωτικὴ, συνεκίνησε τὸν πρῶτον ἄσπονδον τῶν Ρωμαίων ἐχθρὸν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε προσκαλεῖται μουσικῶς τὸν Σικπιῶνα ἐξήγησε τὴν φιλίαν καὶ συμμαχίαν αὐτοῦ κατὰ τῶν ἀτίμων Καρχηδονίων καὶ τοῦ ἀπίστου Σύφακος. Ἡ συνέντευξις ἐγένετο ἐν Γαδείροις, ὅπου ὡς λέγεται καὶ ἐδάκρυσεν ἐπὶ τῆ μεταστάσει αὐτοῦ ταύτη, ἀλλ' οὕτως ἔπρεπε νὰ γείνη. Ἐκεῖ ἀπεφασίσθη καὶ ἡ προσεχὴς κατὰ τῆς Καρχηδονίας ἐκστρατεία.

Ὁ δυστυχὴς Ἀσδροῦθας βλέπων τὴν μεταλλαγὴν τῆς τύχης καθηρτὰ ἐαυτόν, διότι ἐγένετο πατὴρ τοιαύτης κόρης. Ἀτιμία τῆς θυγατρὸς καὶ μεταστάσις τοῦ ἀνδρῆος γαμβροῦ, ἰδοὺ ἡ ἀφιστόμος μάχαιρα ἡ διαπεράσασα διαμπερῶς τὴν πατρικὴν καὶ πατριωτικὴν καρδίαν αὐτοῦ. Ἄλλ' ὑπερνίκησεν ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη καὶ ἡ πρὸς τὴν θυγατέρα στοργή. Ἐμίσησε τὸν μεθ' οὗ τοσαύτας ἤρατο ἐν Ἰσπανίᾳ νίκαις χάριν τῆς κινδυνευούσης πατρίδος καὶ, ὡς λέγουσιν, ἐπεβουλεύθη καὶ τὴν ζωὴν τοῦ Μασσανάσση, ἀποστειλάς ἱππεὶς λόγῳ μὲν ὅπως τιμῆσῃ αὐτόν, ἔργῳ δὲ ὅπως δολοφονήσῃ.

Ἡ ἐσχάτως συνομολογηθεῖσα πρὸς τοὺς τῆς ἀποδόνης ἐχθροὺς αὐτῶ Ρωμαίους συμμαχία ἀπ' ἐνὸς καὶ ἡ ἐπίσπευσις τῆς ἐκδικήσεως κατὰ τῆς μνηστῆς καὶ τοῦ συζύγου αὐτῆς Σύφακος ἀπ' ἑτέρου, ἠνάγκασαν τὸν Μασσανάσση νὰ περαιωθῇ εἰς Ἀφρικὴν μετὰ τῶν στρατευμάτων καὶ τοῦ μικροῦ στόλου. Ἐβῆσεν αἰσιωσὶς εἰς Κίρτην, τὴν πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου τοῦ πατρός, καὶ συναθροίσαν ἱππῆς ὅσον ἦν πλείστους καὶ βελτίστους, παρεσκευάζετο ὡς εἰς μάχην. Οἱ Νομάδες ἐφημιζόντο ἀνέκων διὰ τὴν μεγάλην αὐτῶν περὶ τὸ ἱππεῖον δεινότητα, δυνάμενοι ἀνευ ἀναβολῆς καὶ χαλινῶν νὰ ὀδηγῶσι τοὺς ἀδάμαστους σχεδὸν ἵππους τῆς χώρας αὐτῶν.

Ὁ ὑπάτος Σικπιῶν ἤδη εἰκοσιεταρτηθῆς καὶ ἐν μάχῃ καὶ ἐν πολέμῳ ἀνατραφεὶς ἤσχετο σπεύδων ἐκ Σικελίας μετὰ στόλου ἐκ πεντήκοντα δύο πλοίων μακρῶν καὶ τετρακοσίων φορηγίδων καὶ ἐνοῦται μετὰ τοῦ πυρετωδῶς περιμένοντος αὐτὸν Μασσανάσση, ἐν τῇ στήθει τοῦ ὀποῖου ἐκόχλαζεν ἡ λύσσα τῆς μαῦρης ἐκδικήσεως.

Ὁ Σύφαξ ὁ πρὸ τῶν γάμων αὐτοῦ ἄσπονδος τῶν Καρχηδονίων πολέμιος καὶ ἐνθουσιώδης σύμμαχος τῶν Ρωμαίων, εἰς τὸ ὄνομα τῶν ὀπίων ὠκίετο, εὐρέθη αἰφνης ἀντιμέτωπος αὐτῶν. Ἡν ἡ φιλοπατρίς Σοφωνίς ἡ αἰτία τῆς μεταστάσεως αὐτοῦ ταύτης. Καὶ τίς ἠδύνατο νὰ ἀντιστῆ εἰς τὰ

θέλητρά της τὰ θεῖα; Τίς συζευγνόμενος αὐτῇ δὲν ἔπρεπε νὰ διαζευχθῆ τὰς ἰδέας καὶ τὰ φρονήματα αὐτοῦ; Στρατιωτικὸς, ἀδάμαστος καὶ καρδία γενναία καὶ ἀποφασιστικὴ ἐδαμύσθη καὶ ὑπεδουλώθη ψυχὴ καὶ σώματι τῇ ἀσθενείᾳ καὶ ἀνισχύρῳ γυναικί, καὶ ὅμως μετ' ὀλίγων θέλομεν ἰδῆ καὶ τὸν γενναϊότερον αὐτοῦ Μασσανάσσην ὑποστάντα τὴν κῆτὴν τύχην.

Τέλος ἡ τύχη τῶν δύο ἀντιμαχομένων στρατιῶν, ἀπεφασίσθη καὶ ἡ μάχη συνήρθη παρὰ τινὰ ποταμὸν κρατερὰ καὶ αἰματώδης. Οἱ ἀνδρεῖοι καὶ ἐπὶ κελτοῦ τοῦ Μασσανάσση ἱππεὶς ὑπερφαλάγγισαν τὰς ἑχθρῆς χώρας καὶ συνάψαντες καὶ ἑτέραν μάχην συνέλαβον ζῶντα καὶ αὐτὸν τὸν ταλαίπωρον Σύφακα τὸν βασιλέα τῆς πανισχύρου Κίρτης. Ὁ παρ' αὐτὴν διερχόμενος ποταμὸς ἐκ τοῦ ἐκχυθέντος αἵματος ἤλλαξε χροίαν, οἱ δὲ συγγενεὶς τοῦ αἰχμαλωτισθέντος ἐπεψαν πρὸς τὸν Μασσανάσσην παραδίδοντες αὐτῶ τὴν Κίρτην, τὰ βασιλεία εἰς τὴν βασιλεύσαν αὐτὴν τὴν πρῶτην μνηστῆν, κλαίονσαν καὶ κραυγάζουσαν ὅτι ὁ πρὸς τὸν Σύφακα γάμος ἐγένετο ἀκούσις αὐτῆς. Αὕτη εἶνε ἡ παράδοσις τοῦ Ἀππιανοῦ. Τίτος ὅμως ὁ Λίβιος δηγεῖται ὅτι αὕτη αὕτη ἡ Σοφωνίς μεταβῆσα εἰς προὔπαντησιν τοῦ Μασσανάσση προσέειπε πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ ζητοῦσα ἔλεος καὶ ἀμνηστειαν ἐπὶ τοῖς προγενομένοις ὑπενθυμισάσα αὐτῶ αὐτὴ τὰ γενόμενα οὐκ ἀπογίνονται καὶ ὅτι τούνηθεν θέλει εἶσθαι αὐτῶ πιστὴ καὶ ἀχώριστος σύζυγος.

Ὁ ὑπάτος Σικπιῶν καὶ ὁ ἐπαρχὸς Λαίλιος μετὰ τὴν πεισματώδη τελευταίαν μάχην ἀπεσύρθησαν εἰς τὰς Ρωμαϊκὰς σκηνὰς ἐφυσυχάζοντες, ὁ δὲ Μασσανάσσης εἰσελθὼν εἰς Κίρτην, μετέβη εἰς τ' ἀνάκτορα διὰ νὰ ἰδῆ τίς μετὰ παρέλευσιν τοσοῦτων χρόνων τὴν μνηστῆν, τὴν ὀραίαν Σοφωνίδα, τὴν βασιλεύσαν τῆς Κίρτης, δούλην ἔρπουσαν πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ! Δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀντιστῆ πρὸ τῆς τραγικῆς ὄντως ταύτης πτώσεως καὶ ἀνεγείρας ταύτην διὰ τῶν χειρῶν ἠσπίασθη τρυφερῶς δούς αὐτῇ τὴν ὀξύμωρον ὄντως ἀμνηστειαν, τὴν ζωὴν, τὴν ἐλευθερίαν. Οἱ μεγάλοι ἄνδρες συνήθως εἰσι γενναῖοι· ἀλλὰ μήπως τοὺς μεγάλους ἄνδρας δὲν τιτρώσκει ὁ ἔρωσι; Οἱ παλαιοὶ ἐρωμένοι ἐπίσαν εἰς τὰς ἀγάλας ἀλλήλων, ὅτε ὁ αἰχμαλωτισθεὶς Σύφαξ ὀδηγηθεὶς πρὸ τοῦ Σικπιῶνος δέσμιος ὑπεβάλλετο εἰς ἀυστηροτάτας ἀνακρίσεις περὶ τῆς αἰτίας τῆς ἐκ τῆς συμμαχίας τῶν ἀρχαίων αὐτοῦ φίλων Ρωμαίων μεταστάσεως. Ὁ Σύφαξ ὠμολόγησε τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τῆς ἀποσυρτήσεως αὐτοῦ καὶ ἀφειθείς ἐλεύθερος ἐθαύμασε τὴν γενναϊότητα τοῦ Σικπιῶνος, πρὸς ὃν εἶπεν ὅτι αἰτία τῆς τραγικῆς ταύτης λύσεως εἶνε ἡ φιλοπατρίς Σοφωνίς ἡ συνεβούλευσε, νὰ φοβῆται καὶ αὐτὸς καὶ ν' ἀποτρέψῃ καὶ τὸν Μασσανάσσην, τὸν σύμμαχον αὐτοῦ, μὴ τοχὸν καὶ αὐτὸν εἰς ἀποστασίαν κινήσῃ ἕνεκα τοῦ πρὸς τοὺς Ρωμαίους μίσους καὶ τῆς μεγάλης φιλοπατρίας.

Ὁ Σύφαξ ὁ πρὸ τῶν γάμων αὐτοῦ ἄσπονδος τῶν Καρχηδονίων πολέμιος καὶ ἐνθουσιώδης σύμμαχος τῶν Ρωμαίων, εἰς τὸ ὄνομα τῶν ὀπίων ὠκίετο, εὐρέθη αἰφνης ἀντιμέτωπος αὐτῶν. Ἡν ἡ φιλοπατρίς Σοφωνίς ἡ αἰτία τῆς μεταστάσεως αὐτοῦ ταύτης. Καὶ τίς ἠδύνατο νὰ ἀντιστῆ εἰς τὰ

θέλητρά της τὰ θεῖα; Τίς συζευγνόμενος αὐτῇ δὲν ἔπρεπε νὰ διαζευχθῆ τὰς ἰδέας καὶ τὰ φρονήματα αὐτοῦ; Στρατιωτικὸς, ἀδάμαστος καὶ καρδία γενναία καὶ ἀποφασιστικὴ ἐδαμύσθη καὶ ὑπεδουλώθη ψυχὴ καὶ σώματι τῇ ἀσθενείᾳ καὶ ἀνισχύρῳ γυναικί, καὶ ὅμως μετ' ὀλίγων θέλομεν ἰδῆ καὶ τὸν γενναϊότερον αὐτοῦ Μασσανάσσην ὑποστάντα τὴν κῆτὴν τύχην.

Τέλος ἡ τύχη τῶν δύο ἀντιμαχομένων στρατιῶν, ἀπεφασίσθη καὶ ἡ μάχη συνήρθη παρὰ τινὰ ποταμὸν κρατερὰ καὶ αἰματώδης. Οἱ ἀνδρεῖοι καὶ ἐπὶ κελτοῦ τοῦ Μασσανάσση ἱππεὶς ὑπερφαλάγγισαν τὰς ἑχθρῆς χώρας καὶ συνάψαντες καὶ ἑτέραν μάχην συνέλαβον ζῶντα καὶ αὐτὸν τὸν ταλαίπωρον Σύφακα τὸν βασιλέα τῆς πανισχύρου Κίρτης. Ὁ παρ' αὐτὴν διερχόμενος ποταμὸς ἐκ τοῦ ἐκχυθέντος αἵματος ἤλλαξε χροίαν, οἱ δὲ συγγενεὶς τοῦ αἰχμαλωτισθέντος ἐπεψαν πρὸς τὸν Μασσανάσσην παραδίδοντες αὐτῶ τὴν Κίρτην, τὰ βασιλεία εἰς τὴν βασιλεύσαν αὐτὴν τὴν πρῶτην μνηστῆν, κλαίονσαν καὶ κραυγάζουσαν ὅτι ὁ πρὸς τὸν Σύφακα γάμος ἐγένετο ἀκούσις αὐτῆς. Αὕτη εἶνε ἡ παράδοσις τοῦ Ἀππιανοῦ. Τίτος ὅμως ὁ Λίβιος δηγεῖται ὅτι αὕτη αὕτη ἡ Σοφωνίς μεταβῆσα εἰς προὔπαντησιν τοῦ Μασσανάσση προσέειπε πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ ζητοῦσα ἔλεος καὶ ἀμνηστειαν ἐπὶ τοῖς προγενομένοις ὑπενθυμισάσα αὐτῶ αὐτὴ τὰ γενόμενα οὐκ ἀπογίνονται καὶ ὅτι τούνηθεν θέλει εἶσθαι αὐτῶ πιστὴ καὶ ἀχώριστος σύζυγος.

Ὁ ὑπάτος Σικπιῶν καὶ ὁ ἐπαρχὸς Λαίλιος μετὰ τὴν πεισματώδη τελευταίαν μάχην ἀπεσύρθησαν εἰς τὰς Ρωμαϊκὰς σκηνὰς ἐφυσυχάζοντες, ὁ δὲ Μασσανάσσης εἰσελθὼν εἰς Κίρτην, μετέβη εἰς τ' ἀνάκτορα διὰ νὰ ἰδῆ τίς μετὰ παρέλευσιν τοσοῦτων χρόνων τὴν μνηστῆν, τὴν ὀραίαν Σοφωνίδα, τὴν βασιλεύσαν τῆς Κίρτης, δούλην ἔρπουσαν πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ! Δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀντιστῆ πρὸ τῆς τραγικῆς ὄντως ταύτης πτώσεως καὶ ἀνεγείρας ταύτην διὰ τῶν χειρῶν ἠσπίασθη τρυφερῶς δούς αὐτῇ τὴν ὀξύμωρον ὄντως ἀμνηστειαν, τὴν ζωὴν, τὴν ἐλευθερίαν. Οἱ μεγάλοι ἄνδρες συνήθως εἰσι γενναῖοι· ἀλλὰ μήπως τοὺς μεγάλους ἄνδρας δὲν τιτρώσκει ὁ ἔρωσι; Οἱ παλαιοὶ ἐρωμένοι ἐπίσαν εἰς τὰς ἀγάλας ἀλλήλων, ὅτε ὁ αἰχμαλωτισθεὶς Σύφαξ ὀδηγηθεὶς πρὸ τοῦ Σικπιῶνος δέσμιος ὑπεβάλλετο εἰς ἀυστηροτάτας ἀνακρίσεις περὶ τῆς αἰτίας τῆς ἐκ τῆς συμμαχίας τῶν ἀρχαίων αὐτοῦ φίλων Ρωμαίων μεταστάσεως. Ὁ Σύφαξ ὠμολόγησε τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τῆς ἀποσυρτήσεως αὐτοῦ καὶ ἀφειθείς ἐλεύθερος ἐθαύμασε τὴν γενναϊότητα τοῦ Σικπιῶνος, πρὸς ὃν εἶπεν ὅτι αἰτία τῆς τραγικῆς ταύτης λύσεως εἶνε ἡ φιλοπατρίς Σοφωνίς ἡ συνεβούλευσε, νὰ φοβῆται καὶ αὐτὸς καὶ ν' ἀποτρέψῃ καὶ τὸν Μασσανάσσην, τὸν σύμμαχον αὐτοῦ, μὴ τοχὸν καὶ αὐτὸν εἰς ἀποστασίαν κινήσῃ ἕνεκα τοῦ πρὸς τοὺς Ρωμαίους μίσους καὶ τῆς μεγάλης φιλοπατρίας.

Ὁ Σύφαξ ὁ πρὸ τῶν γάμων αὐτοῦ ἄσπονδος τῶν Καρχηδονίων πολέμιος καὶ ἐνθουσιώδης σύμμαχος τῶν Ρωμαίων, εἰς τὸ ὄνομα τῶν ὀπίων ὠκίετο, εὐρέθη αἰφνης ἀντιμέτωπος αὐτῶν. Ἡν ἡ φιλοπατρίς Σοφωνίς ἡ αἰτία τῆς μεταστάσεως αὐτοῦ ταύτης. Καὶ τίς ἠδύνατο νὰ ἀντιστῆ εἰς τὰ

θέλητρά της τὰ θεῖα; Τίς συζευγνόμενος αὐτῇ δὲν ἔπρεπε νὰ διαζευχθῆ τὰς ἰδέας καὶ τὰ φρονήματα αὐτοῦ; Στρατιωτικὸς, ἀδάμαστος καὶ καρδία γενναία καὶ ἀποφασιστικὴ ἐδαμύσθη καὶ ὑπεδουλώθη ψυχὴ καὶ σώματι τῇ ἀσθενείᾳ καὶ ἀνισχύρῳ γυναικί, καὶ ὅμως μετ' ὀλίγων θέλομεν ἰδῆ καὶ τὸν γενναϊότερον αὐτοῦ Μασσανάσσην ὑποστάντα τὴν κῆτὴν τύχην.

Τέλος ἡ τύχη τῶν δύο ἀντιμαχομένων στρατιῶν, ἀπεφασίσθη καὶ ἡ μάχη συνήρθη παρὰ τινὰ ποταμὸν κρατερὰ καὶ αἰματώδης. Οἱ ἀνδρεῖοι καὶ ἐπὶ κελτοῦ τοῦ Μασσανάσση ἱππεὶς ὑπερφαλάγγισαν τὰς ἑχθρῆς χώρας καὶ συνάψαντες καὶ ἑτέραν μάχην συνέλαβον ζῶντα καὶ αὐτὸν τὸν ταλαίπωρον Σύφακα τὸν βασιλέα τῆς πανισχύρου Κίρτης. Ὁ παρ' αὐτὴν διερχόμενος ποταμὸς ἐκ τοῦ ἐκχυθέντος αἵματος ἤλλαξε χροίαν, οἱ δὲ συγγενεὶς τοῦ αἰχμαλωτισθέντος ἐπεψαν πρὸς τὸν Μασσανάσσην παραδίδοντες αὐτῶ τὴν Κίρτην, τὰ βασιλεία εἰς τὴν βασιλεύσαν αὐτὴν τὴν πρῶτην μνηστῆν, κλαίονσαν καὶ κραυγάζουσαν ὅτι ὁ πρὸς τὸν Σύφακα γάμος ἐγένετο ἀκούσις αὐτῆς. Αὕτη εἶνε ἡ παράδοσις τοῦ Ἀππιανοῦ. Τίτος ὅμως ὁ Λίβιος δηγεῖται ὅτι αὕτη αὕτη ἡ Σοφωνίς μεταβῆσα εἰς προὔπαντησιν τοῦ Μασσανάσση προσέειπε πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ ζητοῦσα ἔλεος καὶ ἀμνηστειαν ἐπὶ τοῖς προγενομένοις ὑπενθυμισάσα αὐτῶ αὐτὴ τὰ γενόμενα οὐκ ἀπογίνονται καὶ ὅτι τούνηθεν θέλει εἶσθαι αὐτῶ πιστὴ καὶ ἀχώριστος σύζυγος.

Ὁ ὑπάτος Σικπιῶν καὶ ὁ ἐπαρχὸς Λαίλιος μετὰ τὴν πεισματώδη τελευταίαν μάχην ἀπεσύρθησαν εἰς τὰς Ρωμαϊκὰς σκηνὰς ἐφυσυχάζοντες, ὁ δὲ Μασσανάσσης εἰσελθὼν εἰς Κίρτην, μετέβη εἰς τ' ἀνάκτορα διὰ νὰ ἰδῆ τίς μετὰ παρέλευσιν τοσοῦτων χρόνων τὴν μνηστῆν, τὴν ὀραίαν Σοφωνίδα, τὴν βασιλεύσαν τῆς Κίρτης, δούλην ἔρπουσαν πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ! Δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀντιστῆ πρὸ τῆς τραγικῆς ὄντως ταύτης πτώσεως καὶ ἀνεγείρας ταύτην διὰ τῶν χειρῶν ἠσπίασθη τρυφερῶς δούς αὐτῇ τὴν ὀξύμωρον ὄντως ἀμνηστειαν, τὴν ζωὴν, τὴν ἐλευθερίαν. Οἱ μεγάλοι ἄνδρες συνήθως εἰσι γενναῖοι· ἀλλὰ μήπως τοὺς μεγάλους ἄνδρας δὲν τιτρώσκει ὁ ἔρωσι; Οἱ παλαιοὶ ἐρωμένοι ἐπίσαν εἰς τὰς ἀγάλας ἀλλήλων, ὅτε ὁ αἰχμαλωτισθεὶς Σύφαξ ὀδηγηθεὶς πρὸ τοῦ Σικπιῶνος δέσμιος ὑπεβάλλετο εἰς ἀυστηροτάτας ἀνακρίσεις περὶ τῆς αἰτίας τῆς ἐκ τῆς συμμαχίας τῶν ἀρχαίων αὐτοῦ φίλων Ρωμαίων μεταστάσεως. Ὁ Σύφαξ ὠμολόγησε τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τῆς ἀποσυρτήσεως αὐτοῦ καὶ ἀφειθείς ἐλεύθερος ἐθαύμασε τὴν γενναϊότητα τοῦ Σικπιῶνος, πρὸς ὃν εἶπεν ὅτι αἰτία τῆς τραγικῆς ταύτης λύσεως εἶνε ἡ φιλοπατρίς Σοφωνίς ἡ συνεβούλευσε, νὰ φοβῆται καὶ αὐτὸς καὶ ν' ἀποτρέψῃ καὶ τὸν Μασσανάσσην, τὸν σύμμαχον αὐτοῦ, μὴ τοχὸν καὶ αὐτὸν εἰς ἀποστασίαν κινήσῃ ἕνεκα τοῦ πρὸς τοὺς Ρωμαίους μίσους καὶ τῆς μεγάλης φιλοπατρίας.

Ὁ Σύφαξ ὁ πρὸ τῶν γάμων αὐτοῦ ἄσπονδος τῶν Καρχηδονίων πολέμιος καὶ ἐνθουσιώδης σύμμαχος τῶν Ρωμαίων, εἰς τὸ ὄνομα τῶν ὀπίων ὠκίετο, εὐρέθη αἰφνης ἀντιμέτωπος αὐτῶν. Ἡν ἡ φιλοπατρίς Σοφωνίς ἡ αἰτία τῆς μεταστάσεως αὐτοῦ ταύτης. Καὶ τίς ἠδύνατο νὰ ἀντιστῆ εἰς τὰ

θέλητρά της τὰ θεῖα; Τίς συζευγνόμενος αὐτῇ δὲν ἔπρεπε νὰ διαζευχθῆ τὰς ἰδέας καὶ τὰ φρονήματα αὐτοῦ; Στρατιωτικὸς, ἀδάμαστος καὶ καρδία γενναία καὶ ἀποφασιστικὴ ἐδαμύσθη καὶ ὑπεδουλώθη ψυχὴ καὶ σώματι τῇ ἀσθενείᾳ καὶ ἀνισχύρῳ γυναικί, καὶ ὅμως μετ' ὀλίγων θέλομεν ἰδῆ καὶ τὸν γενναϊότερον αὐτοῦ Μασσανάσσην ὑποστάντα τὴν κῆτὴν τύχην.

Τέλος ἡ τύχη τῶν δύο ἀντιμαχομένων στρατιῶν, ἀπεφασίσθη καὶ ἡ μάχη συνήρθη παρὰ τινὰ ποταμὸν κρατερὰ καὶ αἰματώδης. Οἱ ἀνδρεῖοι καὶ ἐπὶ κελτοῦ τοῦ Μασσανάσση ἱππεὶς ὑπερφαλάγγισαν τὰς ἑχθρῆς χώρας καὶ συνάψαντες καὶ ἑτέραν μάχην συνέλαβον ζῶντα καὶ αὐτὸν τὸν ταλαίπωρον Σύφακα τὸν βασιλέα τῆς πανισχύρου Κίρτης. Ὁ παρ' αὐτὴν διερχόμενος ποταμὸς ἐκ τοῦ ἐκχυθέντος αἵματος ἤλλαξε χροίαν, οἱ δὲ συγγενεὶς τοῦ αἰχμαλωτισθέντος ἐπεψαν πρὸς τὸν Μασσανάσσην παραδίδοντες αὐτῶ τὴν Κίρτην, τὰ βασιλεία εἰς τὴν βασιλεύσαν αὐτὴν τὴν πρῶτην μνηστῆν, κλαίονσαν καὶ κραυγάζουσαν ὅτι ὁ πρὸς τὸν Σύφακα γάμος ἐγένετο ἀκούσις αὐτῆς. Αὕτη εἶνε ἡ παράδοσις τοῦ Ἀππιανοῦ. Τίτος ὅμως ὁ Λίβιος δηγεῖται ὅτι αὕτη αὕτη ἡ Σοφωνίς μεταβῆσα εἰς προὔπαντησιν τοῦ Μασσανάσση προσέειπε πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ ζητοῦσα ἔλεος καὶ ἀμνηστειαν ἐπὶ τοῖς προγενομένοις ὑπενθυμισάσα αὐτῶ αὐτὴ τὰ γενόμενα οὐκ ἀπογίνονται καὶ ὅτι τούνηθεν θέλει εἶσθαι αὐτῶ πιστὴ καὶ ἀχώριστος σύζυγος.

Ὁ ὑπάτος Σικπιῶν καὶ ὁ ἐπαρχὸς Λαίλιος μετὰ τὴν πεισματώδη τελευταίαν μάχην ἀπεσύρθησαν εἰς τὰς Ρωμαϊκὰς σκηνὰς ἐφυσυχάζοντες, ὁ δὲ Μασσανάσσης εἰσελθὼν εἰς Κίρτην, μετέβη εἰς τ' ἀνάκτορα διὰ νὰ ἰδῆ τίς μετὰ παρέλευσιν τοσοῦτων χρόνων τὴν μνηστῆν, τὴν ὀραίαν Σοφωνίδα, τὴν βασιλεύσαν τῆς Κίρτης, δούλην ἔρπουσαν πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ! Δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀντιστῆ πρὸ τῆς τραγικῆς ὄντως ταύτης πτώσεως καὶ ἀνεγείρας ταύτην διὰ τῶν χει

ΜΕΡΟΣ Α΄

Α΄

2 Μαΐου 1884.

Σήμεραν ακριβώς συμπληροῦται τὸ εικοστόν πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας μου. Τὸ εικοστόν πέμπτον! . . . Τὸ τρίτον τοῦ βίου μου εἴην ζῆσα μέχρι βαθύς γῆρατος· πολὺ πλειότερον τοῦ ἡμίσεος, εἴην δικαιουμαι μόνον εἰς τὸν μέσον δρον. . . Ἀλλὰ καὶ τί μ' ἐνδιαφέρει τοῦτο; Ὁ πατήρ μου ἀπέθανε· οὐδὲ ἀδελφόν, οὐδὲ ἀδελφὴν ἔχω. Ἡ μήτηρ μου εἶνε χήρα πρὸ ἐξ ἑτῶν· ἔκτοτε δὲ διαμένω μετ' αὐτῆς εἰς τὴν ἀπομεμονωμένην ταύτην ἑσπυλιν, ἣν ἀγαπᾷ, ἔσως διότι μυστηριώδης τις συνθήκη συνδέει τὴν θλιβὴν τῆς προῦν τὴν παλαιὰν μὰς αὐτὴν κατοικίαν. Πλὴν τοῦ ἐφημερίου τῆς Μαινβίλλης, ὅστις κατέστη πλὴν φίλος μὰς, οὐδένα βλέπομεν· μόλις ἀνταλλάσσομεν, κατὰ τὸ θέρος, ἐπισκέψεις τινὰς μετὰ τοὺς γείτονας. Εἰς Παρισίους δὲν ἔχομεν κατὰ λυμα, ἀλλ' οὐδὲ αἰσθάνομαι τὴν στέρησιν ταύτην· μεταβαίνω πότε καὶ πότε διὰ συναυλίαν ἢ παράστασιν τίνα καὶ μετ' ἀνυπομονησίας ἐπανέρχομαι εἰς τὴν προσφιλή μου ἐξοχὴν. Ἰππεύω, κυνηγῶ· κἀμω, πάντοτε μόνος, διεξοδικούς περιπάτους ἐν τῷ δάσει τοῦ Σενάρ. Ἐξαπλοῦμαι ἐπὶ τοῦ βρύου, ἵνα ἡ μελαγχολικὴ ψυχὴ μου δυναθῇ διὰ ρεμβάσει ἐλευθέρως· διὰ τῆς ἐπαφῆς ταύτης τοῦ ὅλου σώματος μου ἐπὶ τῆς γῆς, νομίζω ἐνίοτε, ὅτι ἡ ὑπαρξίς μου ὀλόκληρος συνενοῦται πρὸς τὴν πλάσιν, ὅτι ἐξαφανίζεται ὡς μύριον ἐν τῷ ἀπεράντῳ σύμπαντι· νομίζω, ὅτι παύει δι' ἐμὲ ἡ ἐπίπονος καὶ ἀνήσυχος ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὅτι συμμερίζομαι ἀμυδρῶς τὴν ζωὴν τῆς χλόης ἢ τοῦ δένδρου. Πολλὰκις δὲ κρατῶν ἐν βιβλίον περιπατῶ ἐπὶ μακρὸν ἐν τῷ περιβόλῳ μὰς, ὅστις ἐν τῷ μέσῳ τῆς πεδιάδος φαίνεται ὡς μικρὸν τι ἱερὸν ἄλσος. Μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ χρόνου ἐσυνήθισα τὸ μελαγχολικὸν τοῦ γούθρου ἀγαπᾶν τὸ ἑκατονταετὴς δένδρον τοῦ, τὰ ρυακία τοῦ, ἐν οἷς πλείουσι οἱ μέλανες κύκνοι, τὰ φθαρμένα ὑπὸ τοῦ βρύου μαρμαρίνα ἀγάλματά τοῦ. Εἰς τὸ ἀπομεμονωμένον τοῦτο μέρος μοι ἀρέσκει ν' ἀναγνώσκω τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς ἐνοουμένους μου μυθιστοριογράφους, οἵτινες εἶνε ἐκεῖνοι, ὧν ἡ καρδία, στενὴ συγγενὴς τῆς ἰδικῆς μου, ἠννόησε πλειότερον τὴν πικρίαν τὴν κεκουμένην εἰς τὸ βάθος παντὸς πράγματος. Ἐπιχειρῶ καὶ ἐγὼ νὰ γράψω, ἐγραψα ἤδη εἰς τὸ πέζον, ἕκαστα στίχους, κριτικὴν, δῶμα, μυθιστορία. . . Ἀλλὰ μετὰ τὸν βραχὺν πυρετὸν τῶν ὥρων, καθ' ἃς αἰσθάνομαι ἐμπνευσιν καὶ πεποιθήσιν τίνα εἰς ἐμαυτὸν, ἡ συναίσθησις τῆς ἀδυναμίας μου ἀπέναντι τοιούτων ὀνειρῶν παραλύει τὰς δυνάμεις μου καὶ παραιτῶ τὴν ἀρχαίαν σελίδα λέγων κατ' ἐμαυτὸν: «Καὶ πρὸς τί νὰ τὴν τελειώσω; Μὴ τὸ φιλολογικὸν ἔργον

δὲν εἶνε μάταιον ἐπίσης ὡς πάντα τάλλα;» Ὅπως ἕκαστα διὰ τὴν φιλολογίαν, οὕτως ἐπεχειρῶσά νὰ σχετισθῶ καὶ πρὸς τὸν ἔρωτα. Αἱ πρῶται γνώσεις, ἃς μοι ἔδωκαν αἱ νέαι χωρικά καὶ αἱ γριζέται τῆς Λατινικῆς συνουκίας δὲν μοι ἐπιτρέπουσι νὰ ἐκτιμῶσω βαθέως τὸ πανύμνητον τοῦτο ἀσθημα. Ἐξ ὧν μόνον τὴν μητέρα μου ἠγάπησα· τὴν τρυφερωτέραν, τὴν μᾶλλον ἀξιαγάπητον τῶν μητέρων, ἣν θλίβει ἡ ἀργία μου, ἡ μελαγχολία μου καὶ ἥτις πιστεύει μετὰ πεποιθήσεως ὅτι ὁ μόνος τρόπος νὰ θεραπευθῶ θὰ ἦτο ὁ γάμος. Ἴδου μίαν παράδοξον ἰδέαν μητρός!· καὶ ἐφημερίου κατὰ πᾶσαν πιθανότητα. Μὴ δὲν σκέπτεται σπουδαίως καὶ ὁ ἰδιότροπος αὐτὸς ἀββᾶς Παπυλιῶν νὰ με νυμφεύσῃ; Ἡξεύρω δὲ κάλλιστα καὶ τὴν νόμφην. . . εἶνε ἡ δεσποινὴς Λεκουτοριέ, ἥτις κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος διήρχετο καθ' ἐκαστην πρὸ τῆς ἐπαύλους μὰς, ὀδηγοῦσα ἡ ἰδία τὴν μικρὴν τῆς ἀμαξάν. Δὲν ἦτο ποσὸς δυσάρεστος, ἐφαίνετο εὐφυὴς καὶ τολμηρὰ, εἶχε δὲ ὠραῖον σῶμα ἀμαζόνος. . . Ἐκαθήμεν ἐνίοτε εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁδοῦ, καθ' ἣν ὠραν ἐγνώριζον ὅτι θὰ ἐπληρήζετο ἐκ τοῦ περιπάτου. . . Νὰ ἀναμένω τὴν ἐπὶ νοδὸν τῆς, νὰ τὴν ἴδω φθάνουσαν μακρόθεν, διαβαίνουσαν, ἐκλείπουσαν εἰς τὴν στροφὴν τῆς ὁδοῦ, ἦτο μίαν ἐνασχόλησιν δι' ἐμὲ ὅταν πλήττη τις καὶ τί δὲν πράττει ἵνα διασκεδάσῃ. . . Νὰ νυμφευθῶ; . . . Νὰ ζῆσῶ μετὰ γυναικός, ἣν θὰ ἠγάπων, ὡς ζῆσῶσιν ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου, ἐν τῇ βαθύτῃ ἐκείνῃ ὁμοιοίᾳ, ἐν τῇ τελείᾳ ἀρμονίᾳ δύο καρδιῶν, ἣν ἐθεώρησα ἔκτοτε ὡς ἀπαραιτήτων ὄρον τῆς συζυγικῆς ζωῆς. . . Μπα! Ἄς με ἀφήσουν ἡσυχον! . . . Εἶμαι ἀχρηστος, εἶμαι πτωχὸς ὑπαρξίς, ἥτις βλέπει τὰ πάντα μελανὰ· οὐδ' αὐτὴν, οὐδὲ ἄλλην θὰ νυμφευθῶ. . .

3 Μαΐου

Ἄς ἐξακολουθήσωμεν λοιπόν, ἀφοῦ μοι ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ ἀρχίσω τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο τῶν μυχιῶν αἰσθημάτων μου· θὰ δυναθῶ οὕτω νὰ χρησιμοποιήσω ὀλίγας στιγμὰς: αἱ ὠραι εἶνε τὸσον μακραι! Ἐνῶ ἐρρέμβαζον ἐν τῷ περιβόλῳ, καθήμενος ἐπὶ τῆς χλόης, πρὸ τοῦ ἀκεφάλου ἀγάλματος, —ἀγαπᾶ ὑπερβολικῶς τὸν ὄργουμένον τοῦτον Σάτυρον, ὅστις φέρε τὸν ποδὰ του πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ διὰ χαριεστάτης κινήσεως ἐγείρει τὸν αὐλὸν πρὸ τῶν ἀπόντων χελιών του, ὁ Ἰωάννης μοι εἶπε: — Ἡ κυρία βαρωνίς ἐρωτᾷ τὸν κύριον Ραυμόνδον ἐν ἐπιθυμῇ νὰ ἱππεύσῃ σήμερον. — Βεβαίως, καλὴ μου Ἰωάννη. . . Ἐτοίμασον τὸν Σουλιτῶνον. . . καὶ ἔρχομαι. Ἐπῆγες νὰ χαιρετίσω τὴν μητέρα μου. Ἐκάθητο πλησίον τοῦ παραθύρου τῆς αἰθούσης, ἔχουσα τὰς μικρὰς ἰσχνὰς χεῖράς τῆς ἐπὶ τῶν βραχιόνων τοῦ ἀνακλίντρον, ἐφ' οὗ διέρχεται τὰς ἡμέρας τῆς πεκατηρούσα

εἰς τὸν περιβόλον καὶ φανταζομένη εἰκόνας, αἵτινες εἶνε μόνον εἰς τὰ ὄμματα αὐτῆς ὁραταί, — προσφιλεῖς εἰκόνας, αἱ ὁποῖαι τῇ ἐνθυμίζουσι τὰ εὐτυχῆ ἔτη. Ἀφ' οὗτο εἶνε χήρα τὸ σῶμα τῆς ἐμαρᾶνθη, οὕτως εἶπεῖν κατέστη τὸσον λεπτόν, τὸσον ἰσχνόν, ὥστε δὲν διακρίνεται σχεδὸν ἐν τῇ πνήθιμῳ περιβολῇ, ἣν δὲν ἠθέλησε νὰ μεταβάλῃ. Πράγματι, καὶ τί τρώγει; Τίποτε! ἐν ὧν, ἐν διπυρον βεβεργεμένον εἰς οἶνον. Ἡ θλιβὴς ἀφῆρεσε τὴν ὄλην ἐκ τοῦ σώματός τῆς· ὄλη ἡ ζωὴ κατέρυγεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τῆς, θαυμασίους ἐκ διαυγείας μέλανας ὀφθαλμούς. Μετὰ τὸν πλατύτατον ἐκ μαύρου βελούδου κόσυμβον τῆς κεφαλῆς, μετὰ τὴν λείαν κόμην, ἥτις πικτεῖ ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς, μετὰ τὴν διαφανῆ λευκότητα τοῦ προσώπου τῆς, φαίνεται ὡς ἀπεικόνισμα μοναχῆς, γραφὸν ὑπὸ τοῦ δὲ Σανπαίν. Χροῖα τις ἤρεμος, ἡσυχος, λάμπει ἀπαρμυθῆτος, ἀλλὰ γαληνναίας ψυχῆς, ἐπιγίνεται ἐπὶ τῶν χαρακτήρων τῆς. Ἴδου τι ἀπομένει ἐξ ἐκείνης, ἣν πρὸ δεκαπενταετίας ἐκάλεον «ἡ ὠραία!», καὶ σκέπτομαι ἐνίοτε, βλέπων αὐτὴν, ὅτι αἱ ἀνθρώπινα δυνάμεις εἶνε περιωρισμέναι διὰ τὴν εὐδαιμονίαν, ἀλλ' ἀπειρίοιστος διὰ τὴν ὀδύνην· θλιβερόν, θλιβερόν τοῦτο! . . . Ἢ γράψω βιβλίον, οὐ ἢ ἐπιγραφή θὰ εἶνε ἡ ἐξῆς: *Στεράζουσι πάντες οἱ θνητοί.* . . Ἡ μαμὰ ἠθέλησε νὰ με ἴδῃ ἀναχωροῦντά. Ἐρειδομένη διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ἐπὶ τοῦ βραχιονός μου καὶ διὰ τῆς ἄλλης ἐπὶ τῆς ράβδου τῆς, με συνώδευσε μέχρι τοῦ ἱπποσταίου. — Ἀληθῆς Ἡρακλῆς εἶσαι παιδί μου! εἶπε. Καὶ ὁ πατήρ σου ἦτο ὠραῖος, ὕψηλός καὶ ρωμαλέος. . . Παρατήρησε τι μικρὰ γυναικῶνα φαίνομαι πλησίον σου· ὅταν ἀποθάνω, πρέπει νὰ με θέσῃς εἰς φέρετρον κούλας. Καθ' ἣν στιγμὴν ἀνέβαινον ἐπὶ τοῦ ἱπποῦ, πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τῆς αὐλῆς, μικρὰ ἀμαξά, ὀδηγομένη ὑπὸ μικροῦ ἐπίσης ἱπποῦ, διέβαινε ἐπὶ τῆς ἐκ Κορμητῆ ὁδοῦ καὶ ἐν τῇ κρατούσῃ τὰς ἡνίας νεάνιδι, ἀνεγνώρισα τὴν δεσποινίδα Λεκουτοριέ. Πῶς ἔτυχε νὰ ἔλθῃ ἐφέτος εἰς τὴν ἐξοχὴν τὸσον προῶρος; Τὸ ἐσπέρας κατὰ τὸ δειπνὸν ἀνέφερον εἰς τὴν μητέρα μου περὶ τῶν Λεκουτοριέ, αὐτὴ δὲ ἐράνη γινώσκουσα περὶ τῆς οἰκογενείας ταύτης πολὺ πλειότερα ἀφ' ὅτι ἡλπίζον: ἀναμφιβόλως ὠμίλησε περὶ αὐτῶν μετὰ τοῦ ἀββᾶ, ὅστις εἶνε φίλος τῶν ἐπίσης. Καθ' ἃ φαίνεται, ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ ζῶσιν εἰς ἀρχαίαν διχόνοιαν. Ὁ κ. Λεκουτοριέ εἶνε μηχανικός, ὅστις ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἔκαστα σπουδαίαν περιουσίαν διὰ τινος ἐργολαβίας φανῶν καὶ σιδηροδρόμων. Λέγουσιν ὅτι ἡ σύζυγός του εἶνε πολὺ φιλόκοσμος καὶ μεγαλουχεῖ πολὺ διὰ τὸ γένος τῆς. Ἡ κόρη τῶν εἶνε εἰκοσι καὶ ἐνὸς ἔτους· καλεῖται δὲ Κλήρη; ἀρκετὰ εὐμορφον ὄνο-

μα. Σήμεραν τὸ πρόσωπόν τῆς ἐκαλύπτεται ὑπὸ παχείας κυανῆς γάζης, ἥτις ἔδιδεν εἰς τοὺς χαρακτήρας τῆς χροῖαν τίνα ἀμυδρὰς σκιάς καὶ αἰθιρίον τι, ἐφ' οὗ ἐπέπλεεν ἡ εὐστάθεια τοῦ βλέματός τῆς. . . Ἀλλὰ τί με μέλει εἴην αὐτὴ φέρη πέπλον ἐκ κυανῆς γάζης καὶ παρατηρῆ τολμηρῶς τοὺς ἀνθρώπους; . .

Β΄

4 Μαΐου.

Διότι ὑπῆρξεν ἱερεὺς πλοίου, ἐφημέριος χωρίου, νὰ τρέφῃ ἐν τῷ οἴκῳ του ψιττακὸν καὶ πῆθικον, ζῶα, — ὁ πῆθικος ἰδίως, — ἥμισυτα εὐσεβῆ, νὰ ὀνομάζῃ τὸν μὲν Βουδδαν, τὸν δὲ Βράχμαν· νὰ σκανδαλίζῃ τοὺς συν-ἀδελφούς του διὰ τῆς ἡμισυτα ἐποικοδομητικῆς θεᾶς τῆς συγκατοικίας καθολικοῦ ἱερέως μετὰ ζῶων φερόντων ὀνόματα ἀντιζήλων θρησκειῶν, νὰ σιδηρῶν, ὡς ναύτης, ἡ βιομηχανος, ἐφημέριος αὐτός, τὰ ὑποκάμισά του καὶ παρασκευάζῃ ὁ ἴδιος τὸν ζυμὸν του, νὰ κατασκευάζῃ ἀπειρα μικρὰ ἀντικείμενα, νὰ ρυκανίζῃ, καθ' ἃς ὥρας εἶνε ἐλεύθερος, νὰ φυτεύῃ, νὰ σκάπτῃ τὸν κήπον τοῦ συριζῶν ἀφρημένως ὅτε μὲν ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα, ὅτε δὲ ἐπωδᾶς ναυτικῆς, ταῦτα πάντα βεβαίως, οὐδὲ ἡ ἀνάσιμος εἰς του, οὐδὲ τὸ ἀμετάτρεπτον παιδαριώδες ὕψος του, θὰ καλώσονται τὸν ἀββᾶ Παπυλιῶν νὰ ὑπάγῃ κατ' εὐθείαν εἰς τὸν παράδεισον. Ἐκ τῆς θελήσεώς του ἐξήρτηται ἐπίσης ν' ἀποτείνῃ ἀνὰ πᾶσαν Κυριακὴν λόγον ὠραῖον τοῖς ἐνορίταις αὐτοῦ, διότι ὀμιλεῖ θαυμασίως, — λόγον οἰκογενειακώτατον καὶ πλήρη ἀφελείας, — μετὰ τὴν λειτουργίαν του δὲ νὰ καπνίζῃ ἐν σιγᾷ πρὸ τοῦ ὀμματός του Θεοῦ. . . Ἀλλὰ καίτοι μοι εἶνε τὸσον γνωστὴ ἡ παράδοξος διαγωγή τοῦ ἀνδρός, ὅστις καὶ ἀριστος ἱερεὺς εἶνε, δὲν ἔλλειψα νὰ ἐκπλάγῃ εἰς τὸ θέαμα, ὅπου παρουσιάσθη πρὸ ἐμοῦ σήμερον, ὅτε ἠνοιζα τὴν θύραν τοῦ πρεσβυτερίου. Ἐπὶ τῶν βαθμίδων μακρὰς κλίμακος ἐκτεθειμένης εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, τρεῖς γραιαὶ ἐψαλλον τοὺς οὐκούς τῆς Παναγίας καθαρίζουσαι γεῶμηλα, ἅτινα ἐριπτοῦν εἰς μίαν μεγάλην σαλτιέραν· περιστεραὶ ἱπαντοὶ περὶ τῆς στέγης. Ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ κλαβοῦ του, ὁ ψιττακὸς μετὰ τὸν στρογγύλον καὶ ζωπρόν ὀφθαλμὸν του παρετῆρε πλαιγίως τὸν πῆθικον, ὅστις ἀνεπῆδα ὀλονέν. Ἐκεῖ πλησίον ὁ ἀββᾶς ἐπεσκεύαζε τὸν ποδὰ θρανίου. Εἰς τὴν ἐμφανίσει μου, ἐπαυσαν αἱ πτωχαὶ νὰ συλλαβίζωσι διὰ τῆς τρεμουσίσης φωνῆς τῶν τὰς λατινικὰς λέξεις. — Ἐλάτε λοιπόν, εἶπεν, ἐμβρέχων πτερὸν ἐν τῇ ξυλοκόλλῃ ὁ ἐφημέριος, ὅστις δὲν με εἶχε διακρίνη εἰσέτι — τὴν συνέχειαν. . . « Ὑπεραγία Θεοτόκος. . . » — Σῶσον ἡμᾶς, ἀπῆντησα. Κρατῶν διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὸ πτερὸν, διὰ τῆς ἄλλης τὸ θρανίον ἐστράφη καὶ βλέπων με ἤρχισε νὰ γελᾷ. — Βλέπετε, εἶπε μετ' εὐθυμίας, ὅτι συμμορφουμαι πρὸς τὰ διδάγματα τοῦ Ἁγίου Βενεδίκτου συνδυάζων τὴν προσευχὴν πρὸς τὴν ἐργασίαν. Λαμβάνων με δὲ ἐκ τοῦ βραχιονός με ἔσυρε πρὸς τὸ μέρος τοῦ κή-

που ἵνα μὴ δείξῃ τὰ λαχανικά του. Εἶτα ἀνέβηεν εἰς μικρὴν τινα σκάδα κατασκευασθεῖσαν διὰ τῶν χειρῶν του, ἀφ' ἧς φαίνεται ὠραία ἐκτεταμένη πεδιάς. Παρετῆρε πρὸ ἐμοῦ αἱ ροδακινεὶ καὶ τὰ δένδρα φέρονσιν ἄνθη ὑποροδόχρα, τὰ ἀμάραντα ποικίλλουσιν ἤδη τὸν ἀσθενῆ τῶν λειμῶνων χρωματισμόν· ἡ στρογγύλη κορυφὴ τῶν μηλιῶν φαίνεται πεπασμένη διὰ χιόνος, αἱ πρῶται λευκάκανθα ἀναφαίνονται σποράδην εἰς τὰς βᾶτους. — Λοιπόν! Τί σκέπτεσθε, παιδίον μελαγχολικόν; ἐφώνησεν ὁ ἀββᾶς· δὲν εἶνε θαυμάσια ταῦτα πάντα! — Μάλιστα, ἀπεκρίθη, ἀλλὰ μετὰ ἐξ μῆνας τί θ' ἀπομείνῃ ἐξ αὐτῶν; Μετὰ ταῦτα ἡ συνομιλία μὰς ἔλαβεν ἄλλην στροφὴν. Μὲ ἐξήτασε περὶ τῶν ἔργων μου, περὶ τοῦ μέλλοντός μου. Εὐρισκομένη εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν αἰσθάνεται τις τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην νὰ ἐξομολογηθῇ εἰς τίνα, νὰ ἐκχύσῃ τὴν καρδίαν του ἐν τῷ ἄλλῳ καρδίας. Ἀπεκάλυψε λοιπὸν πρὸ αὐτοῦ ὅλας τὰς ἐνδομύχους πληγὰς, ἐξ ὧν ἐπασχον: τὴν δυσπιστίαν πρὸς ἐμὲ αὐτόν, τὴν ἀργίαν, τὴν ἀνίατον πῆξιν, ἥτις με κατατρώγει. Παρεπονέθη, ὅτι στερούμενος οἰασθῆποτε πεποιθήσεως, οὐδεμίαν ἀρχὴν δράσεως εὐρίσκω ἐν τῇ ζωῇ. — Καλὰ, καλὰ, — δέικοφεν ὁ ἀββᾶς, ὅτις μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἤκουεν ὕψων ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τοὺς ὄμους, — γνωρίζω τὴν συνέχειαν. . . Ἡξεύρετε ὅτι δὲν ἐπισκευάζω πάντοτε ποδὰς θρανίων, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἀναγινώσκω πολὺ. . . Μὴ νομίζετε ὅτι εἶσθε ὑποχρεωμένους νὰ μοὶ ἀπαγγείλητε τὸ τελευταῖον ἐμφανισθὲν μυθιστορημα. . . Διευκρινήθη τῷ ὀμολόγησα δὲ πόσον τὸν φθονῶ αὐτόν, εἰς ὃν χάρις εἰς τὴν δύναμιν τῆς ἡμέρου πίστεώς του, δὲν μετεδόθη ἡ παγκόσμιος ἀριβολία, ἐξ ἧς προέρχεται ἀναμφισβητήτως τὸ ἀνίατον ἄλγος τοῦ τελευταῖντος τούτου αἰῶνος. Ἀπεφάνθη ὅτι ἡ ζωὴ, — αὐτὴ ἡ ζωὴ, ἧς οὐδὲ τὸν λόγον, οὐδὲ τὴν ἐννοιαν, οὐδὲ τὸν σκοπὸν, δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ, — δὲν εἶνε ἄλλο ἢ ἀίνιγμα κακεντρεχῆς, προταθὲν ὑπὸ τινος σκληρῆς θεότητος, ἥτις ἐδημιούργησεν ἀκατανικήτους ἐπίσης: καὶ τὸν πόθον ἡμῶν νὰ ἀντικληθῶμεν τὸ μυστήριον τοῦτο — καὶ τὴν ἀνικανότητά μὰς νὰ τὸ ἀποκαλύψωμεν. Προσέθηκα τέλος, ὅτι πολλὰκις σκέπτομαι ποῖον εἶνε προτιμώτερον: νὰ ζῆ τις ἢ νὰ μὴ ζῆ. Εἰς τοὺς λόγους τούτους, ἠγέρθη ἀποτόμως καὶ μετὰ φωνῆς σοβαρᾶς, μετὰ τινος ἀξιοπρεπειᾶς, ἥτις μετεμόρφωσεν ἐξαιρήτως τὸ πρόσωπόν του, ὡς ὅτε ἀπὸ τοῦ ἀμβωνος κηρύττων καταλαμβάνεται ὑπὸ θεᾶς ἐμπνεύσεως, μοι λέγει, ἐκτείνων τὰς χεῖρας μεγαλοπρεπῶς: — Παρατήρησατε. . . Παρατήρησατε τὸ λεπτόν κυανόν τοῦ οὐρανοῦ, τὰ μικρὰ λευκὰ καὶ ἀκίνητα ἐκεῖνα νέφη, ἅτινα εἶνε αἱ ἠνθισμένοι μηλιὰς τοῦ οὐρανοῦ, τὸ φῶς ὅπερ λούει τὰ πάντα, τὴν περὶ τοὺς κλάδους νεαρὰν βλάστησιν, τὴν χλόην αὐτὴν, ἥτις φύεται εἰς ὅλας τὰς αὐλακὰς. . . Ἀκούσατε τὰ ἄσματα τῶν πτηνῶν, τὰς εὐθύμους φωνὰς

τῶν ζῶων, τὸν βόμβον τῶν ἐντόμων, τὸν ἀπειρον μορμυρισμόν τῆς Πλάσεως, ἥτις εὐχεται εἰς τὸν ἥλιον τὴν καλημέραν καὶ ἀποκαμῆται τὴν πρώτην αὐτοῦ θωπεῖαν. Ὁσφράνηθητε τὰ ἐλαφρὰς ἐνοδίας, ἃς ἡ ἐορτάζουσα φύσις ἀναδίδει. . . Εἶδετε ἄλλην θείαν θαυμασιωτέραν ταύτης; Καὶ ὅταν πρὸ τῶν ὀμμάτων ἔχετε τὸ ἔαρ, σκέπτεσθε τὸν χειμῶνα; Καὶ ὅταν βλέπετε τὴν ζωὴν ἐν ὄλῃ αὐτῆς τῇ φαιδρότητι, ἀντὶ νὰ συμμερίσθητε τὴν γενικὴν εὐθυμίαν, σὰς κυριεῖται τοῦ θανάτου ἡ ἰδέα! Εἶσθε εἰκοσι καὶ πέντε μόνον ἑτῶν, ἐν τούτοις οὐδὲν ἐξ ὧν τούτων σὰς συγκινεῖ, ἐνῶ ἡ ἀπολαύσις τῆς ἀνοιξίας ταύτης ἀποδίδει πάλιν τὴν νεότητα εἰς γέροντα ἱερέα; Ἐσίγησεν ἐπὶ μικρὸν· εἶτα καθήσας, ἐξηκολούθησε: — Τέκνον μου, πάσχετε! . . . Ὅχι σὰς εἶπω δὲ ἀπὸ τί πάσχετε. . . Ὑπάρχουσιν ἐν ὑμῖν δύο ἀνθρώποι, ὁ εἰλικρινῆς καὶ ὁ ψευδῆς Ραυμόνδος. Ὁ πρῶτος, ἐκεῖνος ὁ ἀγαπῶ, εἶνε παιδίον ἐτι ἐντελὸς, παιδίον ἀρελίστατον, ἀξιαγάπητον, καλόν, ἀπλοῦν καὶ γενναῖον. Ἡ δύναμις τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ὑπνώττει ἀκόμη ἐν αὐτῷ, διότι ἡ ἀπομονωσις δὲν ἐπέτρεψε μέχρι σήμερον νὰ περυσιασθῶσι περιστάσεις, ἵνα τὸν ἐξεγείρωσιν: ἀλλὰ προβλέπω ὅτι θ' ἀποζημιωθῇ διὰ τὸν ἀπαλωθέντα χρόνον καὶ ὅτι θ' ἀκούσωμεν τὸν ἐνθουσιασμόν τοῦτον ἐγείροντα μέγαν θόρυβον τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν θέλει ἀφῆνισθῇ! . . . Ὁ ἄλλος Ραυμόνδος, ἐκεῖνος, ὁν ἀπὸ μιᾶς ὥρας ἐπιμένετε νὰ μοὶ περυσιαζήτε δὲν μοὶ ἀρέσκει ποσῶς: εἶνε ὄν τεχνιτὸν, καρπὸς εἰδικῆς τινος φιλολογίας, ἥστινος ἐμβλημα εἶνε ἡ ἀπογοήτευσις, εἰλικρινῆς ἢ ψευδῆς. Ἀντὶ νὰ γράψετε ἐν μυθιστορημα πλῆρες ἀπαισιοδοξίας πραγματοποιεῖτε τὸ μυθιστορημα τοῦτο. Ἀσυνειδήτως προσπαθεῖτε νὰ ὀμιλήτε, νὰ σκέπτεσθε, νὰ αἰσθάνεσθε, ὡς θὰ ὀμιλεῖ, θὰ ἐσκέπτετο, θὰ ἠσθάνετο ὁ ἦρωας τοῦ βιβλίου, ὅπερ δὲν γράφετε. Ἀκολουθῶν τὸ παράδειγμα τῶν ἐλευσίων ἐκείνων ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους μὰς δεικνύουσι προσωλημένους εἰς ἑαυτούς καὶ ἀενάως ἀσχολουμένους νὰ ἀνατέμνωσι τὴν ἰδίαν αὐτῶν καρδίαν καὶ νὰ ἐξαγάγῃσι τὸ ἄκρον τῆς σαπρίας, ἣν ἐν αὐτῇ εὐρον, διέρχεσθε τὸν χρόνον ἐρευνᾶν ἐν ὑμῖν καὶ ἐξω ὑμῶν, ἐν τοῖς μυχοῖς τῆς καρδίας σας ὡς καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ κόσμῳ, ἐρευνᾶν, λέγω, τὸ κακόν, πάντοτε τὸ κακόν καὶ μόνον τὸ κακόν. Ἀφιερῶτε ἑαυτὸν, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς σχολῆς ταύτης, εἰς τὴν βλαβεράν ἀνάγκην τοῦ νὰ γευθῆτε, ἵνα μετὰ τὸν ἄλλον, ὄλους τοὺς καρπούς τῆς ζωῆς καὶ ν' ἀποδείξητε, πρὶν ἐτι τοὺς γευθῆτε, ὅτι ἐν ἐκαστῷ ἐγκυρῆται σκώληξ! Τοσοῦτον ἀσυνειδήτως μιμνήσθε τὴν μέθοδον τῆς τέχνης ταύτης, ὥστε ἡ ὕλη, εἰς ἣν ὀφείλει τὴν ὑπαρξιν, ἦτοι ἡ ἀνοησία, ἡ κακία τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἀθλιότης τῆς φύσεώς του, ἡ χαμέρπεια καὶ ἡ ἀθλιότης τῶν ἐνοστικῶν του, τὸ ἀνωφελὲς τῶν ἀγώνων του, ὁ φενακισμὸς τοῦ αἰσθηματος, ἡ ἀμφιβολία, ἡ ὑποχονδρία, ὁ θάνατος, τίς εἶδε τί ἀκόμη, πάντα ταῦτα διαφαίνονται ἐν τοῖς λόγοις ὑμῶν εἰς ἀτελευ-

τήτους ιεραμιάδας, ακριβώς παρομοίας ε-
κείνων, αίνιτες έκρεύουν εκ του καλάμου
των ευνουμένων σας συγγραφέων. Και γνω-
ρίζετε τί θα συνέβαινε εάν δεν ελαμβάνετε
τά μέτρα σας; Δεν θα άνευρίσκετε πλέον
την αληθή ύμνών φύσιν υπό τον δγκον των
ξένων ιδεών και αισθημάτων, δι' ών την
επεβαρύνετε. Υποκρινόμενος επί μακρότε-
ρον χρόνον τον απογοητευμένον και τον ά-
νίσχυρον, ήθέλετε καταντήση πράγματι
απογοητευμένος και ανίσχυρος την ήμεραν
δέ, καθ' ήν οι οφθαλμοί σας ήθελον διακρί-
νέ το ψεύδος των απεχθεστάτων τούτων
άρχων, ήθέλετε εννόηση, ότι ή καταστρε-
πτική αύτων πνοή, τά πάντα άπέζηρανε,
τά πάντα έστερεύσεν εν ύμιν: τότε δέ, τέ-
κνον μου, δεν θα είχετε πλέον άρμετά δά-
κρυα, άληθή δάκρυα, ταύτην την φοράν,
ίνα κλαύσητε επί της ήθικής ταύτης αυτο-
χειρίας, ήν διεπράξατε.

Ηνοιαί το στόμα, ίνα διαθεβαλώσω εκ
νέου, και ήμην ειλικρινής. Δεν μοι έδωκεν
όμως καιρόν:

— Δεν σάς μέφομαι διότι ψεύδεσθε, αλλά
διότι είσθε εν άπάτη.

Εκείνο, όπερ με καθησυχάζει, είνε ότι ή
καλή και εύθεια φύσις σας, σήμερον ή αύ-
ριον θα νικήση. Ας καταληφθή ή καρδιά
σας υπό αληθούς τινος αισθήματος και τά
σοφίσματα πάντα θα εξαφανισθώσι: θα πα-
ραδεγηθήτε τότε, ότι έσυκοφαντήσατε την
ζωήν: ή δέ ύποτιθεμένη άπελπίσις σας θα
λάβη την τύχην του ξηρού αυτού καρπού,
όν χθές έτι έβλέπομεν άνθηρημένον από
του κλάδου εκείνου, και όν ήρκεσεν ή έλ-
λειψις του να καταρπίψη χαμαί.... Ηδη
— έξηκολούθησε μετά τινα σιγήν, — έλ-
θετε να πώμεν εν ποτήριον μηλίτου: αυτό
θα σάς κάμη να χωνεύσητε την διδαχήν μου.

Ηγέρθημεν ήρχισε δέ να όμιλῃ άφελώς
περί των λαχάνων του και περί των κόπων,
ούς καταβάλλει ίνα τά προστατεύση κατά
των εντόμων. Αφηρημένος τον ήκουον, έ-
χων εις το άκρον της γλώσσης μου έρώτησιν,
ήν έδισταζον να τῷ άποτεινάω. Έν τούτοις
όφειλα να όμολογήσω, όταν τῷ σκέπτομαι,
ότι εάν δεν είχον να ζητήσω παρά του άβ-
βά την πληροφορίαν ταύτην δεν θα μετέ-
βαινον σήμερον προς έπίσκεψίν του.

— Υμείς, όστις γνωρίζετε πάντα τά
συμβεβηκότα του τόπου μας, είπον τέλος,
ήδύνασθε ίσως να με πληροφορήσητε, εάν οι
φίλοι σας Λεκουτουριέ εύρίσκονται ήδη εις
Ωρμ δι' όλην την εποχήν, ή μόνον διά τινος
ήμέρας;

— Μπα! και πῶς έμάθετε ότι έφθασαν;
— Σνήνητσα την δεσποινίδα Λεκουτουριέ.
— Α! ναι... Λοιπόν, θα διέλθουν όλον
τῷ θερος... Η θυγάτηρ των ύπέφερον ό-
λίγον.

— Σπουδαίως;
— Όχι, άφού σάς λέγω όλίγον... Θα
έγόρευσε πολύ τον χειμῶνα: οι ιατροί τῷ
διώρισαν τον άέρα της έξοχής...

Εσταμάτησεν εξαίφνης συμπύσσωσ' δέ
τάς χειρας επί του στήθους του, ήρχισε να
γελά μετά τινος σκεπτικού ύρους.

— Τι έχετε; τῷ είπον μετά τινος δυσα-
ρρεσκείας.

Μοι άπεκρίθη:
— Νομίζω ότι θα έσχηματίζατε, ή Κλαίρη
και υμεις χαριστάτον ζεύγος.
— Καλλίστα συνημολογημένον, ιδίως!
άπήντησα, έπειτα έξηκολούθησα:
— Άγριος άνθρῶπος των δασών, ως είμαι
και νέα ως εκείνη, ήτις θ' αγαπή βεβαίως
πλειότερον πάντων τον κόσμον, όν άπεχθά-
νομαι! Ευχαριστώ πολύ... και χαιρέτε!

Εγκαταλείπον τον Μαινβίλλ, άντι να
επανάλθω κατ' εύθειαν, έκαμα μικράν στρο-
φήν, ίνα διέλθω εκ Δραβέλ. Διά ποίον λό-
γον; Άγνωσ... ιδία, ήτις μοι επήλθεν αι-
φνιδίως. Είδον ότι τά παραθυρόφυλλα όλα
της μεγάλης επαύλιως, ήν κατοικεί ή οικο-
γένεια Λεκουτουριέ ήσαν άνοικτά, ύπηρεται
εκαθάριζον τάς ύόλους, έτοποθέτουν λευκά
καρπετάσματα άπας ό οικος παρείχεν όψιν
εορτής. Ένώ παρετήρουν μακρόθεν, ή δε-
σποινίς Κλαίρη έξήλθεν έφιππος συνοδευμέ-
νη υπό τινος θαλαμηπόλου και διευθυνομέ-
νη προς τῷ μέρος μου. Διέβη πρό έμού βρα-
δυπορούσα και με παρετήρησε μετά της ά-
πορίας, ήν προξενεί ή συνάντησις γνωστού
προσώπου, χωρίς να ενθυμηταί τις, πότε
και εις ποίον μέρος τῷ είδε. Καθ' ήν στιγ-
μήν ακριβώς έφερον την χείρα εις τον πλόν
μου, εσκέφθη, ότι ένεκα της μεγάλης γε-
νειάδος μου και της εκ βελούδου περιβολής
μου, θα μ' εξελάμβανεν άνυπερβέτως ως δα-
σοφύλακα. Τήν έχαιρέτιστα μεθ' ικανής αδε-
ξιοτήτος την φοβούμαι... Είς έλαφράν κί-
νησιν των ήντων ό ίππος της ήρχισε να τρι-
ποδίξη: δεν πιστεύω να είνε δυνατόν να ιπ-
πεύη άλλη μετά πλειοτέρας εύκαμψίας και
χαρίτος...

Γ'. 18 Μαΐου.

Πόσα συμβάντα εν διαστήματι δύο έβδο-
μάδων! Ας απαριθμήσωμεν ταύτα: Αλ-
λως, είνε και άνάγκη να τακτοποιήσω όλί-
γον και τάσιδέας μου, να ιδω εις ποίον ση-
μειον εύρίσκομαι και πού θα φθάσω... Λοιπόν,
τῷ επαύριον τῷ επισκέψωσ' μου, ό άββάς
έρχεται εις τον οικόν μας και λέγει εις την
μητέρα μου—ήτις τῷ σέπιας, μοι επανέλα-
θεν όλην την συνδιάλεξιν—ότι είνε άπαραί-
τητον να νυμφευθώ άμέσως, άμέσως. Η
μαμά παραδέχθη κατ' άρχήν, άλλ' ύποβάλ-
λει την παρατήρησιν ότι, ίνα πραγματοποιη-
θῇ ό γάμος χρειάζονται δύο.

— Τούτο είνε εύκολον, έφώνησεν ό άββάς:
ή δεσποινίς Λεκουτουριέ είνε ακριβώς τῷ πο-
θούμενον πρόσωπον.

Ζωηρά συζήτησις ή μαμά έρωτῶ, ό άβ-
βάς αποκρίνεται. Πληροφορία εύνοικώτα-
ται περί της οικογενείας, της υγείας, της
περιουσίας,—όλίγον άνησυχαστικά περί του
χαρακτήρος,— έχει ως φαίνεται, εύθύτητα,
δεν στερείται εύφύας και νομοσύνης, άλλ'
είνε όλίγον παράξενος: άρέσκειται να περιγε-
λά όλίγον: ενί λόγω είνε οικιρότατα άνατε-
θραμμένη. Η μαμά κάμει μορφασμόν.

— Ήαν θέλετε την τελειότητα, λέγει ό
άββάς, αποταθείτε άλλαχού: βεβαίως
αυτή, ήν σάς παρουσιάζω δεν είνε τελεία...
Η άποκάλυψις αυτη τον καθιστῶ μάλ-
λον έλευθερόστομον: δεν κρύπτει ότι έχει

μικράν δόσιν ματαιότητος, άλλην τόσην φυ-
λαρρεσκίαν και όλίγην όλίγην δοξομανίαν.

— Άλλ' είνε τέρας! άναφωνεί ή μη-
τέρα.

— Απατάσθε, φιλάτη μου κυρία, άπο-
κρίνεται ό άββάς ήρέμα: απέχει τόσον του
τέρατος, όσον και του άγγελου. Και προσ-
θέτει ότι αγαπή τον κόσμον, ότι έχει τῷ
πνεύμα άπλούν, θετικόν: ότι είνε αληθής
μικρός άνήρ με γυναικίαν εσθήτα.

— Ηδη ή μαμά θεωρεῖ τον άββάν ως
παράφρονα...

— Τέλος, θα μοι είπητε τί καθιστῶ την
δεσποινίδα Λεκουτουριέ τόσον εξαιρετικῶς εν-
διαφερούσαν πρό των όμμάτων υμῶν, ώστε
ν' αποφασίσσητε να μοι την δώσητε ως
νύμφην;

— Η πεποιθήσις, ότι διά των προσόν-
των της και αυτών έτι των ελαττωμάτων
της θα εξήσκει εύεργετικῶν έπιρροήν επί του
Ραυμόνδου... Σας λέγω ότι άμφότεροι είνε
καταλληλότατοι να μεταμορφώσῃ ό εις τον
άλλον προς ώφέλιαν και των δύο.

— Άλλ' είσθε πράγματι βεβαίως ότι δύο
τόσον διάφοροι χαρακτήρες θα συμφωνήσωσι;
— Μάλιστα, εάν ό έρωσ άνανυχθῇ.

— Γνωρίζετε ότι ό Ραυμόνδος δεν έχει
έργασίαν;

— Θα εύρη;....
— Ότι έχει μικράν περιουσίαν;

— Έκείνη έχει πλειοτέραν του δέοντος.
"Άλλως έχει όνομα και τίτλον: επειδή δέ
γνωρίζω την κυρίαν Λεκουτουριέ, τούτο είνε
μέγα κεφάλαιον... Προσθέσατε ότι έχει με-
γίστην επιθυμίαν να υπανδρεύση την θυγα-
τέρα της: εάν μέχρι σήμερον τούτο δεν έ-
γεινε, είνε διότι ό πατήρ άπέριψεν όλους
τούς προαθνήτας ύποψηφίους...

Ο άββάς άπέρχεται. Η μαμά λίαν
συγκεκινημένη, μοι άφηγείται ότι εισήλθον,
την συνομίλιαν. Δεν τῷ αποκρούτω ότι τῷ
έξωτερικόν του εν λόγω άτομου μοι άρέσκει
άρκούντως.

— Πῶς, πτωχέ μου, την γνωρίζεις λοι-
πόν!

Τῷ αποκρίνομαι ότι την συνήνητσα πολ-
λάκις κατά τῷ παρελθόν έτος, ότι και σή-
μερον άκόμη την επανείδον...

— Α! Θεέ μου τετέλεσται!... Τήν αγα-
πῆς ήδη!...

(Έπειτα)

ΡΩΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΔΥΟ ΣΚΥΛΟΙ

(μύθος Κριλώφ).

Σκυλι μεγάλο της αυλής, πιστό
και δυνατό,
όπου τον κύριό του έδούλευε με ζήλο
είδ' έξεν' άλλο σκύλο.
Τῷ γνώριμῷ του είδε μικρῷ σγουρομαλλού
Λουλού
στο παραθύρῳ του σπιτιού να ήνε ξεπλωμένη
σε μαζιλάρι μαλακό ή χαϊδεμένη.
Με τρυφερότητα πολλή σαν να 'δε συγγενῆ
την πλησιάζει, σχεδόν κλαίει,
γαυγίζει, την ούρα κινεί,
πηδά και λείει.

— Και πῶς περνῆς, άγάπη μου, δουλοζῶα μου καλή,
άφού στο σπίτι τ' έβλεπον; Φαρῶ δέ θα έχάζης
την παινα, που τραβούσαμε συγχά εις την αυλή.

— Τι έργασία τώρα κάνεις;
— Παράπονον δεν έχω: τῷ λέγει: τῷ σκυλί
Ο κύριός με αγαπή πολύ.

Περνώ ζωῆ περίφημη, καμμά δεν έχω έννοια,
τρώγω και πίνω πάντοτε πῶς πῶτα άσημένια,
παίζω με τῷ άφεντικῷ, κι αν τύχη να βαρσοῦμαι:
σε πούμα και σε στρώματα κυλούμαι.

Σὸ πῶς περνῆς; — Έγώ, λουλού: τῷ λέγει: ό καυμένος,
με μαζευμένη την ούρα, και με σκυμένη μύτη
Περνώ, κρύνω σαν και πριν, περνῶ βασανισμένος,
κι εἴψ φιλῶται άργυρος: τῷ άφεντικῷ τῷ σπείρι,
ό μακρορόθικος τραβῶ σοα ή σκούπα σέρνει.
Κοιμῶμαι: δὸ εἰ, τῷ φραγῆ, και ή έρωχῆ με δέρνει
και όταν μοῦ συμβαίνει άκαιρα να τρωζῶ,
ζυλῶται άρπάζω.

Πῶς τώρα, έτυχε, λουλού, εἴν ν' αγαπηθῆς
τόσο μικρῷ κι' άδόνιστῳ άφηνῆ; να τμηθῆς;
Έγὼ εἴμνα άδικα με τρώγ ή τυραννιά;
Έδὸ τι κάμνεις; — Ποιός; εἴώ; Παράξενο κι' αυτό!
τῷ λέγει: ή, σκυλὸς με αἰρώνια,
Σεῖ πισινά ποδάρια περπατῶ.

Πόσοι την εύτυχία των εύρίσκουν και κρατοῦν,
μόνο γράτι σὸ πινισά τῷ πόδι περπατοῦν.

Π. Α. ΑΣΙΩΤΗΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Έγένετο την παρελθούσαν Κυριακήν εν Ναυ-
στάθμῳ ή ορκωμοσία του βασιλοπαίδος Γεωργίου,
κατατασσόμενου ως άνθυποπλοίαρχου εις τῷ πό-
λεμικόν ναυτικόν, παρόντων των βασιλέων, του
μητροπολίτου και τῷ ύπουργού των Ναυτικῶν.
— Η Βασίλισσα επισκεφθεῖσα την παρελθούσαν
Δευτέραν τῷ Αμάλειον ορρανοτροφεῖον, εορτάζον
την επέτειον εορτήν του, έδῆλωσε τῷ διοικουση
επιτροπῇ, ότι αναλαμβάνει υπό την προστασίαν
αυτῆς τῷ καθήδρῳα τούτο. — Τῷν προταρελθού-
σαν Παρασκευῆν έγένετο εν Αιγίῳ ισχυρότατος
σεισμός μετά φοβεροῦ κλονισμοῦ τῷ εδάφους και
βαθῆς ύποκόψου, την δ' επαύριον ισχυρά δόννησι
δέσεισε την πόλιν της Χαλκίδος. — Τῷ εκ Πει-
ραιῶς αποκλείσαν τῷ παρελθόν Σάββατον άτμό-
πλοιον της εταιρίας Φλόριο-Ρουμπτινιο, Marco
Migetti, διευθυνόμενον εις Σμύρνην και Κ/πολιον,
ενανάγησεν έξωθεν της Χίου επί της άκτής Κα-
λαματιῆς. — Αύριον γενήσεται ή έκχύβευσις τῷ
λαχείου της άρχαιολογικῆς εταιρίας. — Απε-
δίωσεν εν τῷ άνθῳ της ηλικίας της ή καλή σύ-
ζυγος, τῷ διευθυντοῦ της Α κ ρ ο π έ λ ε ω ς κ. Γ.
Κατσιλίδου, Φυλλίτσα. — Ο άρχηγός της αντι-
πολιτεύσεως κ. Θ. Δηλιγιάννης ύπέβαλεν εις
την βουλήν νομοσχέδιον περί επαναφορῆς της πα-
λαιῆς έκλογικῆς περιφερείας και τῷ τότε αριθμοῦ
των βουλευτῶν. — Είς τον πρόεδρον της α' Εται-
ρίας των Φίλων του Λαδῷ κ. Ν. Η. Δηλιγιάννην
άνεκονισθη υπό τον άνακτορικῷ έπιμελητηρίῳ,
— ότι ή Α. Μ. ό βασιλεύς ευαρεστεῖται να δωρηθῇ
τῷ εταιρίῳ ταύτῃ δραχμάς πέντε χιλιάδας. — Η
πρυτανεία του Πανεπιστημίου έδωρησαστο εις την
Ιστορικῆν και Έθνολογικῆν Εταιρίαν την τράπε-
ζαν, έφ' ης ειργάζετο ό αοιδιμος Κοραῆς και την
έδραν, έφ' ης εκάθητο εν Ναυπλίῳ πρό του γρα-

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

φείου του ό Καποδιστριας: άμφότερα τῷ χειμή-
λιά ταῦτα ήσαν πρό πολλοῦ κτήμα του Πανεπι-
στημίου.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ

Ο αυτοκράτωρ της Γερμανίας άνεκοίνωσεν εις
τους ήμεμάς των ξένων χωρῶν δι' αὐτογράφου
παρελθούσαν Κυριακήν ή Φιλαρμονική εταιρία
έδωσε την πρώτην μηνιαίαν αὐτῆς συναυλίαν,
εξακολούθησεν δέ διδούσα τοιαύτας καθ' έκαστόν
μήνα. — Έν τῷ Θεάτρῳ Όστένδης τῷ Βερολίνου
παρεστάθῃ πεντάπρακτος τραγωδία «ό Μελιδί-
νης» ποιηθεῖσα υπό του βαρώνου Μαλτσάν, την
σκηνης ύποτιθεμένης εν Κρήτῃ κατά τον καιρόν
του ύπερ της Έλληνικῆς άνελευθερίας αγῶνος.
— Επί τῷ καλλιτεχνικῷ 50δι του Βέρδη, ό Κρι-
στις άπηθύονε τῷ διαστήμῳ συνθέτη τῷ εξῆς
τηλεγράφημα: "Υμεις, όστις κατεγίνισθε με την
καλητέραν πολιτικῆν, την της τέχνης, δεξά-
σθε την εκφρασιν θαυμασμοῦ άνδρός, όστις και
ήχαις εις της μεγαλοφυίαν υμῶν ύπερηφανεύε-
ται: ότι είνε Ιταλός. Ο δέ Βέρδης άπήνητσε:
«Πτωχῆ βεβαίως ή της τέχνης μου πολιτικῆ,
κάλλῃ με καθιστῶ ύπερήφανον, άφού προκαλεῖ τον
πέπαινον άνδρός, όστις έργάζεται μετῷ τῷ σῆ-
μοσύνης και τῷ σῶσι πνεύματος ύπερ της πατρι-
δος μου.» — Ιταλικῆ τις εφημερίς άγγελεῖ την
δημοσίευσιν παραδόξου έργου: «Τῷ Friendens-
Liga-Marsch: Έμβατήριον της Τριπλῆς Συμμα-
χίας,» συνιστάμενον εκ της συναυμείσεως του
αυστριακοῦ, γερμανικοῦ και ιταλικῷ ύμνου. Είνε
έργον του συνθέτου Αδδολφου Βαλλνέφερ. Επί
του έξωφύλλου φέρει τάς προσωπογραφίας των
αυτοκρατόρων Αυστρίας και Γερμανίας και του
βασιλέως της Ιταλίας.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Σ. Α. Καλκίδα. Η έξωσις των Ίησουιτών εκ Πα-
ρισίων έγένετο τῷ 1 Απριλίου 1762. — Δεσποινί-
δ: Γ. Τῷ έπιτάφιον:

La mi ré la mi la

άποδίδεται εις μερικῶς άστάσις των Παρισίων θέλοντας
να περιάσσει την δεσποινίδα Μίρε, ήθοποιον της Γαλ-
λικῆς Όπερας επί τῷ βασιτῳ φίλου της τινός. . . .
— Κ. Στ. Ε. Η. Κ. ά λ α φ α τ ι ο ν. Μ. Τ. Φ. Φ. Σ. μ ο ρ η ν ν.
Ευχαριστοῦμεν. Έλήφθησαν. — Μ. Ζ. Α. ό τ ο ε α. Κατ' έρ-
χην άπαράδεκτα τῷ σχετικῷ πρός την ύπόθεσιν ταύτην.
Έλάθομεν χιλια και δεν έδημοσιώσαμεν ούδεν. — Ε. λ.
Α. Δεν άποροῦμεν: παιδίον τῷ Βοσγίῳ της Αορραί-
νης άνερ ουδεμιάς διδασκαλίας άπέκτησεν έμβροσθεστάς
γνώσεσι άριθμητικῆς. Έξεταζόμενον έδειξεν, ως λέγου-
σιν, ότι αι μελέται ήσαν όλως περιτταί. Έδὸν όμως
ό προστατευόμενός σας είνε τοιούτος, πείψατε ήμιν και
άλλας πληροφορίας. — Φί λ ο φ. Ε. Σας έράνη παράξενος
ή φιλολογικῆ αυτη άσθένεια; Κατά τον δέκατον ογδοον
αίωνα, σημειοῦται εις τῷ χρονικῷ τῷ καιρῷ εκείνου,
δεν ενθυμούμεθα ποίος έλαθε παραλόσιον τῶν αισθη-
ρίων οργάνων του: δεν έβλεπε, δεν ήκουε, δεν άσπραί-
νετο, δεν ειχε γύσιν, δεν ήθόνατο τῷ εδάφῳ, όταν έ-
περιπάται. Καὸ όμως ζῆ και ήτο. . . . ύγιέστατος! —
Μ α θ η τ ῆ . . . Η Γεωμετρία άνάγεται εις πολὺ άπομακ-
ρυσμένους χρόνους. Η γενεσίς της αναφέρεται εν Αί-
γύπτῳ, δεν ενθυμούμεθα επί ποίου Φαραῶ, ένεκα των
πλημμυρῶν του Νείλου, διότι εις τῷς περιστάσεις αυ-
τάς ό λαός έπρεχεν εις τῷ άνακτορῳ, και εζήτει παρά
του βασιλέως, όπως όριση τῷ μέρος, εις ό έκαινο τῷ κτή-
ματά του. Καὸ εις ήμῶς πάντοτε υπήρξεν ήμισα προσ-
φιλῆς. Ίσως διότι ούδέποτε ό Νείλος ήπειλῆσε τοῦς
άγροῦς μα. — Π ε ρ ι τ τ ῷ Κίπο λ ι ν. Μεταξῷ των ύπο-

ψιών, αίνεις μαστίζουσι τήν ψυχὴν τοῦ πτωχοῦ ἡρώδους, ἡ ἰδέα τῆς προτιμήσεως ἄλλου, εἶνε ἡ ἀλγεινότερα. Ἀναμένομεν τὴν συνέχειαν, ἀλλὰ φοβούμεθα μὴ τὸ τέλος εἶνε πικρὸν δι' αὐτόν. . . . Νὰ ἀναγνώσῃτε πάλιν τὴν σελίδα ἐκείνην τῶν Συνοτήρων. . . —Κ. Κ. Ἀλεξάνδρειαν. Τὸ Βιβλιοπωλικὸν Γραφεῖον ἐπεμψε τὰ ζητούμενα βιβλία, ἐκτὸς ἐκείνου, τοῦ ὁποίου ἐλλείπει τὸ ἀντίτιμον (δρ. 8), ἡ δὲ διακπρωαίως ἡμῶν τὰ ζητηθέντα φύλλα. —Ε. Ἀναμένομεν τὸ τέλος ἢ τοῦλάχιστον τῆς διαστάσεως. Ἀλλὰ πρὸ πάντων τὰς ἐπαρχιακὰς εἰκόνας. —Μ. Βατοῦμ. Ἐξηγηθῆτε. Ἐρωτᾶτε περὶ

Ἑλλάδος; Ὅλα ὁμοῦ οὐδαμοῦ θὰ τα εὑρητε. Ἐρωτᾶτε διὰ τὴν ἄλλοδαπήν; Ἄλλ' ἐκεῖ θὰ τὰ σκεῖτε ὅλα ἢ ἐκνικεῖ. Ἡ Κέρκυρα ὅμως ἔχει τὰ πλεῖστα, ἀν' ὅχι ὅλα, τῶν ἐν τῇ ἐρωτῆσει σας προσόντων. —Δ. Θ. Β. Πάτρας Ἀφοῦ δὲν σας ἀρελοῦσι τὰ Σελτς, ἀκολουθήσατε τὴν ἐξῆς συνταγὴν. Νὰ κλείσῃτε ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν ἐν τῷ δωματίῳ σας, καθ' ἣν νὰ ζητήσῃτε νὰ πείσῃτε τὸν ἑαυτὸν σας ὅτι εἶσθε ὀνής. Θὰ γίνετε δὲ, ἐὰν βέλαιοι. Ὁσὶν διδάσκει ὁ Φουγιτέραλέβεν ἐν τῇ ὀνείῳ τῆς ψυχῆς.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ
Ἐξεδόθησαν
Corpus Juris Civili ὑπὸ Ἡλία Λικιαροπούλου, τεύχη 45 καὶ 46 (Τόμ. Δ') περιέχοντα τὰ βιβλία τοῦ Πανδίκτου 27 καὶ 28, ἐκδότης Ἀνέστης Κωνσταντινίδης.
Ἱστορία τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος, ὑπὸ Δ. Δαμπίση. Τεύχος Β'.

TO NEON ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΑΠΟ ΣΗΜΕΡΟΝ

GEORGES DURUY

ΕΝ ΑΡΜΟΝΙΑ

Ὅτε ἐδημοσιεύθη κατὰ πρότερον, ἡ κριτικὴ εἶπεν, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπάρχη ἀρθρογραφία, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ τὸ ἀναγνώσῃ.

TO NEON ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΑΠΟ ΣΗΜΕΡΟΝ

ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ
ΙΩΑΝΝΟΥ Γ. ΗΕΣΜΑΖΟΓΑΟΥ ΚΑΙ ΣΥΣ
ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Καίρῳ
Ἀναδέχεται τὴν ἐκτέλεσιν πάσης χρηματιστικῆς καὶ ἐμποροπραγματικῆς ἐπιχειρήσεως, ὑπὸ συμφερωτάτους ὄρους. — Προσφορῆς καὶ εἰσπράττει ἐπιταγὰς καὶ τοκομερίδια ἐπιτοπίως, ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ τῇ ἄλλοδαπῇ. — Ἐκδίδει ἐπιταγὰς καὶ συναλλάγματα μικρῶν καὶ μεγάλων ποσῶν διὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Αἰγύπτου, διὰ τὴν Εὐρώπην, Τουρκίαν καὶ Ἑλλάδα. — Ἐκτελεῖ πᾶσαν παραγγελίαν ἐπὶ ἑλληνικῶν χρεωγράφων, κάμνει προκαταβολὰς ἐπ' αὐτῶν, καὶ πωλεῖ λαχειοφόρους ὁμολογίας τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος μὲ μηνιαίας δόσεις καὶ ἐπ' ἑτησίῳ τῶν 6—8 ο/ο. — Κάνει προκαταβολὰς ἐπὶ βαμβακίων καὶ ἄλλων ἐμπορευμάτων, καὶ ἀναδέχεται τὴν ἀγοραπωλησίαν αὐτῶν ἐπιτοπίως καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ.

REVUE POLITIQUE ET LITTERAIRE
REVUE BLEUE
Paraissant le Samedi
Six mois 20 fr. Un an 35
PARIS
111. Bd. St Germain 111.

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
Β. ΚΟΚΚΟΤΑ
ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ
ΠΡΩΤΟΦΑΝΗΣ ΝΕΩΤΕΡΙΣΜΟΣ ΤΕΤΡΑΜΙΑ
διὰ μαθητὰς καὶ μαθητριάς
ΦΕΡΟΝΤΑ ΤΟ ΟΝΟΜΑ
ὄλων τῶν λυκείων καὶ Παρθενιαγωγείων τῆς πρωτεύουσας
Β. ΨΙΔΑΚΗ
ΦΡΟΝΙΜΗ
Τραγῳδία
ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΡΕΙΣ
Τιμᾶται δρ. 2.30

Ι. ΠΟΛΕΜΗ
ΧΕΙΜΩΝΑΝΘΟΙ
Ποιήσεις
Τιμᾶται δρ. 5.
ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΟΝ ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ
Φάκελλοι ἀνεπίδεκτοι συναγωνισμοῦ. Χαρτοπωλεῖον Πάλλη καὶ Κοτζιά
Ἐμπορικὰ βιβλία. — Τετράδια. Χαρτοπωλεῖον Πάλλη καὶ Κοτζιά
Γραφικαὶ ὕλαι. — Κομφοτεχνήματα. Χαρτοπωλεῖον Πάλλη καὶ Κοτζιά
Σάπων Whitaker et Grossmit. Χαρτοπωλεῖον Πάλλη καὶ Κοτζιά

ΩΡΑΙΟΣ ΝΕΩΤΕΡΙΣΜΟΣ ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΠΑΛΛΗ & ΚΟΤΖΙΑ
ΕΚΟΜΙΣΘΗ

ΧΑΡΤΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΙ ΣΟΦΙΑΣ
Ἐπιτηδὸς κατασκευασθεὶς διὰ τὰς ἐορτὰς καὶ φέρων ὕδατινοὺς τὰς εἰκόνας τῶν νεοῦμένων καὶ τὴν ἐπιγραφήν:
ΕΠΙ Τῆ ΣΤΕΨΕΙ
Μετὰ ἀναλόγων φακέλλων

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ ΣΙΑΦΡΟΔΡΟΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
Γραμμὴ Πειραιῶς-Κορίνθου-Πατρῶν

	1	3	33	2	4	32
Πειραιῶς ἀν.	7 π.μ.	11.15	10.10	Πάτραι ἀν.	7.20π	11.40
Ἀθῆναι »	7.30	11.50	10.40	Ἀίγιον »	9.05	15.27
Κόρινθος ἀφ.	7.42	2.42	2.05	Κόρινθος »	1.10	4.— 9.03π
Ἀίγιον »	2.52	5.41		Ἀθῆναι ἀφ.	4.25	7.— 12.30
Πάτραι »	4.35	7.—		Πειραιῶς »	4.55	7.30 1.—

Γραμμὴ Κορίνθου-Ναυπλίου-Μύλων

Κόρινθος ἀν.	3.— π.μ.		Μύλοι ἀν.	9.50 π.μ.
Ἄργος ἀφ.	5.12	1	Ναύπλιον »	10.—
Ναύπλιον »	5.45	»	Ἄργος ἀφ.	10.35
Μύλοι »	5.52	»	Κόρινθος »	12.45

Γραμμὴ Πατρῶν-Νόργου

Πάτραι ἀν.	7.— π.μ.	5.10 π.μ.	Λεχαινὰ ἀν.	6 π.μ.	4.— μ.μ.
Ἀχαΐα ἀφ.	8.—	6.10	Μαγνολὰς »	7.—	5.10
Μαγνολὰς »	9.20	7.35	Ἀχαΐα »	8.20	6.40
Λεχαινὰ »	10.20	8.30	Πάτραι ἀφ.	9.20	7.40

Ἡ ἀμαξοστοιχία 33 ἐκίστην Τρίτην, Πέμπτην, Σάββατον, φθίνουσα μέχρι Ἀράτας, ἡ δὲ 32 ἐξ Ἀράτας Κυριακῆν, Τετάρτην, Παρασκευὴν. Καθ' ἐκίστην τοπικαὶ ἀμαξοστ. μεταξὺ Ἀράτας, Πατρῶν, Ναυπλίου, Ἄργους, Μύλων.

ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ ΜΙΧΑΗΛ ΑΡΝΙΩΤΟΥ
Ὅτισθεν τῆς Χρυσοσπηλαιωτικῆς
ΔΕΝΟΝΤΑΙ ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΛΥΤΕΛΩΣ ΧΡΥΣΟΝΟΝΤΑΙ ΤΑΙΝΙΑΙ
Κατασκευάζονται καὶ πωλοῦνται κατὰ στίχα παντὸς εἶδους ἐφαμίλλα τῶν ἀγγλοαμερικανικῶν κατὰ τὴν ποιότητα καὶ στερεότητα ἀλλὰ πολὺ τούτων ἐφθηνότερα.
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ
Γ. ΠΑΜΠΙΑΝΟΣ
Ὁδοντοατρός
Ὁδὸς Πατησίων 9.